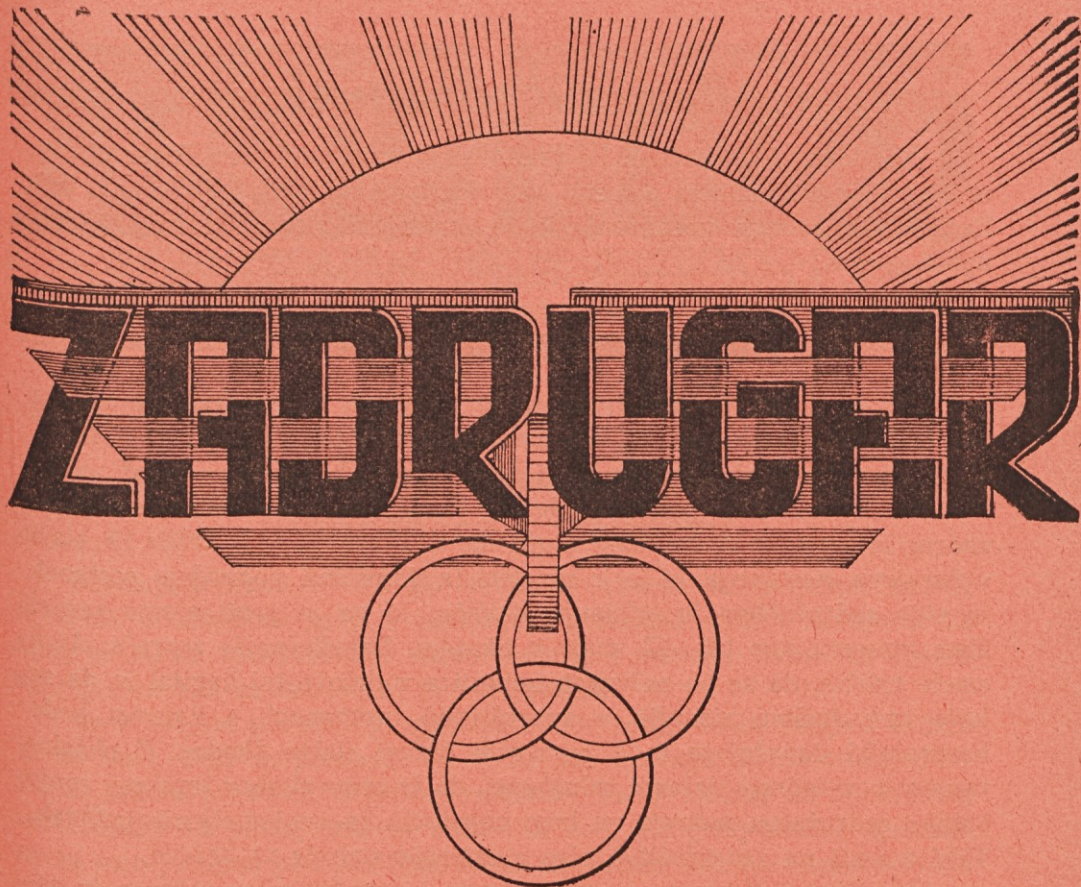

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI.

ŠTEV. 6
1934
LETO X

GLASILO
NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV
DRŽAVNIH ŽELEZNIC V LJUBLJANI

Opozorilo članstvou!

V nedeljo, 1. julija t. l. bo predaval g. univ. prof. dr. Veber ob 10. uri v radiju o socialnem pomenu združništva. Vabimo vse, ki imajo priliko, da sledijo temu predavanju, ki je namenjeno mednarodnemu združnemu dnevnu.

Zborovanje zadrugarjev*

7. t. m. so imeli člani ljubljanskih kreditnih in nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev in uslužbencev državnih železnic v dvorani O. U. Z. D. lepo uspelo zborovanje.

G. Deržič je poročal o delu v Zvezi drž. uslužbencev včlanjenih zadrug in o poteku redne letne skupščine te Zveze, ki se je vršila 19. maja v Sarajevu. Resolucija, ki jo je sprejela ta skupščina, pojasnjuje postanek in cilje združništva in odklanja stališče, ki ga je proti njemu zavzel zbor trgovcev dne 12.—13. maja v Skoplju. Najodločneje zavrača zlasti smeje trditve, da se po zadrugah importira v državo tuj kapital in da se hoče združništvo »izroditi v antirežimski instrument, s katerim bodo nasprotniki današnjega reda povzročili državi stalno škodo«. Z obžalovanjem konstatirajo državni uslužbenci, da je osnoval zbor trgovcev svojo kritiko združnega pokreta na tako neistinitih in neutemeljenih trditvah. Taki napadi na združništvo niso v interesu naroda in države.

Skupščina v Sarajevu je apelirala na vse združnike, zadruge in združne zveze, da strnejo svoje vrste v obrambo zadrugarstva v korist in prospeh malega človeka, ki je in bo doprinašal vedno tudi vse žrtve za obrambo nacionalnih idealov, kadarkoli ga k temu pozove Kralj in Domovina.

Resolucija zahteva nadalje, da se razveljavi § 11 zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih in uredi vprašanje taks in povlastic, pri čemer konstatira, da sedaj tozadevne olajšave vobče ne obstojajo v izmeri, ki jo hočejo naslikati nasprotniki združništva.

»Združništvo ne bo šlo več nazaj,« je končal poročevalec, »s tem smemo mirno računati, računajo pa naj s tem dejstvom tudi vsi drugi!«

G. Čerček je orisal nato lep napredek zlasti kreditnega združništva Sarajevčanov, ki so na organizacijskem polju pravi umetniki in so dosegli v kratkem času vprav neverjetne uspehe.

Tretji poročevalec, g. direktor Reischer, je poudarjal, da izvestni krogi kaj radi pozablajo, da nosijo tudi drž. uslužbenci težka davčna bre-

* Poročilo o zborovanju zadrugarjev dne 7. t. m. smo poslali dvema ljubljanskima dnevnikoma s prošnjo, da ga priobčita. Ker se pa to ni zgodilo, prinašamo celo poročilo na tem mestu. — Op. uredn.

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUZBENCEV D. Z.

ŠT. 6. LJUBLJANA, 20. JUNIJA 1934.

LETO X.

Ivan Deržič:

Po kongresu Zveze nabavljalnih zadrug drž. uslužbencev v Sarajevu

Letošnji kongres — 13. po številu — Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev se je v binškoštnih praznikih vršil v Sarajevu. Ta kongres lahko smatramo za važen mejnik v razvoju Zveze in njenih zadrug z ozirom na sklepe, ki so bili sprejeti.

Že v svojem poročilu je upravni odbor podal točen pregled o delu Zveze od l. 1929 in poudaril, da so se vse zadruge, ki so včlanjene v Zvezi, tekom preteklih 5 let lepo razvile. To je dokaz, da so državni uslužbenci vseh panog državne službe in vseh kategorij končno spoznali, da se morejo samo pod okriljem svojih združnih ustanov uspešno boriti za svoj gospodarski obstanek in napredek.

Na dan 31. decembra l. 1933, t. j. ob zaključku preteklega poslovnega leta, je bilo v Zvezi včlanjenih 172 zadrug z 104.968 člani in 232.459 deleži. Od zadrug je bilo: 77 nabavljalnih, 84 kreditnih, 8 stanovanjskih in 3 produktivne. Tekom leta 1933 je število zadrug poraslo, in sicer nabavljalnih za 10, kreditnih za 21, stanovanjskih in produktivnih pa za po eno zadrugo, torej skupno za 33 nanovo ustanovljenih zadrug. Članstvo se je tekom leta 1933 povečalo od 92.475 na 104.968, deleži pa od 194.724 na 232.459.

Porast nabavljalnih zadrug je pripisati okolnosti, da je Zveza ustanovila pri vseh državnih rudnikih nabavljalne zadruge za rudarje. Ogromen porast kreditnih zadrug si razlagamo, da v mnogih pokajinah naše države državni uslužbenci radi lokalnih čisto poljedelskih prilik ne čutijo tako velike potrebe po ceneni nabavi življenjskih potrebščin kakor po takojšnjem znižanju nesorazmerno previsoke obrestne mere pri raznih

---

ZADRUGARJI! Dne 1. julija praznuje ves združni svet svoj dan. Tudi mi se hočemo na ta dan spominjati svojih združnih ciljev, pravic in dolžnosti!

denarnih zavodih dotičnih krajev. Tudi ne smemo prezreti okolnosti, da je za uspešno poslovanje in razvoj kreditnih zadrug potrebno manj naporov, znanja in dela kakor pri nabavljajalnih zadrugah.

Bilanca Zveze za l. 1933 izkazuje 1,508.089.50 Din čistega prebitka, višina kapitala, s katerim razpolaga Zveza, pa je porastla na 125,496.973.92 Din. Od tega kapitala je dodeljenega nabavljajalnim zadrugam na tekočem računu 39,253.345.71 Din, na hipotekah pa 7,437.955 Din, torej približno 47,000.000 Din. Kreditne zadruge imajo posojil od Zveze 19,988.911.70 Din, ostala sredstva Zveze so plasirana v vrednostnih papirjih, blagu in nepremičninah. Zadrugi domovi in mlina v Adi in Molu predstavljajo vrednost 31,360.527.67 Din.

Zadruge imajo torej na razpolago od Zveze nekaj čez 65,000.000 Din denarnih sredstev. Poglejmo sedaj še njihova lastna sredstva. Nabavljajalne zadruge so 31. dec. 1933 imele vplačanih deležev v višini 9,092.767.12 Din. V rezervnem fondu 21,506.720.67 Din ter v raznih drugih fondih 10 milj. 52.908.08 Din, torej skupaj ca. 40.5 milijona Din lastnih zadrugiških sredstev. Kreditne zadruge pa so imele deležev za 16,330.326.25 Din, v rezervnem fondu 2,333.907.11 Din in v stalni štednji 4,015.689.12 Din, torej skupno ca. 23 milijonov. Lasten zadrugiški kapital vseh nabavljajalnih in kreditnih zadrug državnih uslužbencev je koncem preteklega leta narastel na ca. 63 milijonov dinarjev. Ta vsota je razveseljiva, ker nam dokazuje, da se zadrugištvo državnih uslužbencev v naši državi smotreno razvija in obeta v bodočnosti še lepši porast v pogledu zbiranja lastnega zadrugiškega kapitala.

Glede poslovanja nabavljajalnih zadrug je potrebno omeniti, da je bilo prodane robe v teh zadrugah v letu 1933 za 189,042.373.52 Din. Čisti višek znaša 3,646.402.13 Din, izguba pa 819.100.69 Din. Pri nas v dravski banovini nobena nabavljajalna zadruga v letu 1933 ni zaključila s poslovno izgubo, kar je dokaz solidnega in smotrenega trgovskega poslovanja v teh zadrugah.

Kreditne zadruge so v letu 1933 dale posojil v iznosu 59,736.538 Din in dosegle čisti prebitek 1,420.365.82 Din, izguba pa je znašala 5.273.09 Din. Ako se ugotovi, da so kreditne zadruge razpolagale s ca. 42.5 milijona Din kapitala, a so nudile posojil skoraj 60 milijonov, dobimo točen in neizpodbiten dokaz, da kreditne zadruge dajejo v pretežni večini male kratkoročne kredite svojim članom in da ti člani prejeta posojila tudi redno in tekoče odplačujejo. To je razveseljivo dejstvo, ker so prav kreditne zadruge med državnimi uslužbenci bile osnovane zato, da jim v slučaju stiske pomagajo z malimi ceneni posojili in jih na ta način obvarujejo raznih poniževanj in večkrat tudi oderuških obresti pri privatnikih in raznih drugih denarnih zavodih.

Po banovinah so nabavljajalne zadruge razdeljene sledeče: dravska 12, savska 11, vrbaska 6, primorska 12, drinska 12, zetska 7, dunavska 6, moravska 3, vardarska 3 in Beograd z Zemunom in Pančevem 3. Kre-

ditne pa sledeče: dravska 8, savska 9, vrbaska 7, primorska 5, drinska 8, zetska 12, dunavska 6, moravska 10, vardarska 13, Beograd 2. Ta porazdelitev nabavljajnih in kreditnih zadrug na poedine banovine potrjuje, kar smo že preje navedli, da so potrebe državnih uslužbencev z ozirom na obstoječe lokalne prilike v posameznih pokrajinah oz. banovinah različne. Uprava Zveze je pri vseh svojih odločitvah o ustanovitvi novih nabavljajnih in kreditnih zadrug med državnimi uslužbenci vsakokrat preiskala vse okoliščine, in šele ko je dobila točna obvestila, je odobravala ustanavljanje nove zadruge.

Da Zveza polaga največjo pažnjo na to, ali včlanjene zadruge pravilno in točno poslujejo po pravilih in zadružnih principih, najbolj dokazuje dejstvo, da je bilo v letu 1933 pregledanih 144 zadrug od skupnega števila 187, kar znači 77% vseh zadrug. Članstvo se potrebe revizij po revizorjih Zveze v polni meri zaveda ter je bil na kongresu stavljen in sprejet enodušno sklep, da mora Zveza po svojih revizorjih vsako leto najmanj enkrat pregledati vsako zadrugo, ki je včlanjena pri Zvezi. Uspehi revizij vidno rastejo vsako leto in so najboljše sredstvo za pravilno poslovanje uprav kakor tudi uslužbencev posameznih zadrug.

Obširno se je kongres bavil na predkonferencah s poslovanjem obeh zadružnih mlinov v Adi in Molu. Že tekom l. 1933 je bilo več konferenc, katerih so se udeležili zastopniki vseh večjih nabavljajnih zadrug. Saj je moka za vse državne uslužbence v njihovem družinskem gospodarstvu največjega pomena. Pri nakupu pšenice se zadnja leta pri nas delajo razni poskusi, da bi ta artikel, ki predstavlja za našo državo v primerih srednje ali zelo dobre žetve po količini in vrednosti največji procent našega izvoza, služil za doseg prekomernih dobičkov izvoznikov in privatne trgovine. Oba zadružna mлина ob Tisi, kjer raste naša najboljša pšenica, morata računati z lokalnimi prilikami. Zveza mora torej zelo previdno postopati pri nakupu in prav tako pri mletju pšenice. Lahko pa trdimo, da so bili s svojima zadružnima mlinoma v Adi in Molu v zadnjih letih državni uslužbenci obvarovani pred spekulativno izrabo privatne trgovine pri prodaji moke, in na drugi strani smo uspeli, da sta naša mlina dajala članstvu prvovrstno moko po kvaliteti in kvantiteti najmanj po istih cenah kakor ostali privatni mlini. Že samo dejstvo, da sta naša mlina tukaj, je za vse državne uslužbence velikega življenjskega pomena, ker ta dva mlina tvorita nezlomljiv protiutež privatnim mlinom in onemogočata še večjo spekulacijo z moko v nekaterih pokrajinah naše države, kakor smo jo žal morali opazovati zadnja leta. Lansko leto sta mlina dobavila nabavljajnim zadrugam 7,662.110 kg moke z ceno 18,030.481.14 Din. Poslovanje mlinov se vednoboljšuje in z ozirom na okolnost, da je v minulem letu bilo ustanovljenih 8 rudarskih zadrug, lahko mirno trdimo, da bosta mlina s svojim poslovanjem tudi v bodoče ena glavnih opor državnim uslužbencem in delavcem v državnih rudnikih pri njihovem boju za obstanek.

Glede skupnih nabav se je v preteklem letu tako s strani vseh večjih nabavljalnih zadrug kakor tudi s strani uprave Zveze storilo vse, da bi se skupne nabavke vseh glavnih predmetov, ki jih državni uslužbenci potrebujejo, pričele postopoma uvajati. Uprava Zveze ima skušnje iz prvih let svojega poslovanja, skušnje pa imajo tudi obstoječe nabavljalne zadruge. Na podlagi teh skušenj so se v blagovnem oddelku uprave Zveze izvršila vsa pripravljalna dela za uvedbo skupnih nabavk. Sigurno je, da je treba to prašanje reševati postopoma in zelo previdno, upoštevajoč veličino konzuma, razne trgovske uzance in kupno moč konzumenta. Ker pa obstoja resna volja tako pri upravi Zveze kakor tudi pri vseh večjih nabavljalnih zadrukah državnih uslužbencev, smemo z vso gotovostjo upati, da se bodo skupne nabavke sprovajale v gospodarsko korist vsega članstva.

Kongres se je bavil na svojih predkonferencah in na glavnem zborovanju tudi s težkimi činjenicami oz. udarci, ki so zadružništvo državnih uslužbencev zadeli meseca februarja po predhodnih lanskim neutemeljenih in neupravičenih napadih s strani tako zvane privatne trgovine. Čisto točno so vsi delegati naših zadrug na konferencah in kongresu ugotovili, da je ta napad izšel po gotovem preudarku, ko so namreč tako zvaní legalni trgovci spoznali, da se zadružništvo državnih uslužbencev v naši državi zadnja leta smotreno in pravilno na zadružnih principih razvija in ostane prej ali slej odločujoč faktor pri izmeni dobrin. Že sedaj je naše zadružništvo bilo v vsej državi za mnoge življenjske potrebščine in predmete neizprosni regulator tržnih cen, kateremu je morala privatna trgovina slediti. Ko se pa naše nabavljalne zadruge finančno z lastnim zadružnim kapitalom še bolj okrepijo, je pa čisto sigurno, da bo vloga posredništva pri izmenjavi dobrin in pridelkov med producentom in konzumentom še bolj zmanjšana, s tem pa seveda tudi vse ono, kar posredništvo pri tej izmenjavi zasluženó ali nezasluženó pridobi. Iz te činjenice je trgovski stan v naši državi izkonstruiral za sebe neke namišljene posebne predprave in se predstavil za edinega legalnega posredovalca pri izmenjavi dobrin. Pričeli so se napadi, iz trte izviti očitki, protesti in intervencije. Dobili smo naposled res obdavčenje zadrug.

Državni uslužbenci v naši državi do sedaj niso dali nobenemu stanu našega naroda niti najmanjšega povoda, da bi jih mogel kdorkoli kot stan upravičeno napadati. Državni uslužbenci vseh kategorij in panog državne službe so v naši državi vršili svoje dolžnosti napram svojemu narodu in državi in s tem tudi napram vsem ostalim stanovom požrtvovalno in nesebično, s samozatajevanjem in velikimi žrtvami za celoto in poedince v trdnem prepričanju, da je njihova najsvetejša dolžnost, služiti narodu in domovini. Nikdar niso zahtevali zase nikakih predprav, nasprotno so morali večkrat z žalostjo ugotavljati, da so bili pod silo razmer nezasluženó zapostavljeni napram ostalim stanovom. Branili pa bodo osnovne pravice, ki pritičejo slehernemu državljanu, da po obstoječih

zakonih kot polnovredni in polnoletni ljudje in državljani razpolagajo s svojim zaslužkom po lastni preudarnosti, pameti in gospodarski potrebi. Nihče ne more prisiliti državnega uslužbenca, da mora za svoj zaslužen denar kupovati, kar za življenje potrebuje, pri privatnem trgovcu. Nihče ne more in ne sme radi tega državnega uslužbenca napadati in ga proglašati za nasprotnika ostalim stanovom.

Ta načela so bila merodajna pri pretresu in oceni nastale situacije z ozirom na napade trgovstva in z ozirom na davčne obremenitve našega združništva. Sprejeta resolucija svedoči visoko stanovsko in moralno zavest stanu državnih uslužbencev v naši državi, svedoči vso ono veliko in požrtvovalno ljubezen in pripadnost tega stanu napram svojemu narodu in svoji domovini. Sarajevo, ono Sarajevo, ki je v zgodovini igralo historično važno vlogo, to Sarajevo je odmevalo od enodušne volje predstavnikov združno organiziranih jugoslovanskih državnih uslužbencev vseh panog državne službe in vseh kategorij, ki so v svoji resoluciji podali vse, kar je za konsolidacijo našega gospodarstva potrebno, da postane in ostane naša Jugoslavija gospodarsko, socialno in kulturno mogočna zajednica vseh stanov našega jugoslovanskega naroda.

Resolucija,

sprejeta na XIII. redni letni skupščini Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev dne 19. maja 1934. v Sarajevu.

I.

XIII. redna letna skupščina Zveze nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev je na podlagi referata o delu kongresa Zveze trgovcev, ki se je vršil dne 12. in 13. maja t. l. v Skoplju, usvojila soglasno sledečo

resolucijo:

1. Predstavniki 107.000 organiziranih zadrugarjev, državnih nameščencev, konstatirajo in poudarjajo občeznano dejstvo, da je bil pojav združnega pokreta izzvan po pogrešnem in sebičnem delu individualističnega gospodarstva, ki teži, prost vseh socialnih obzirov, za čim večjim dobičkom, neozirajoč se na dejstvo, da se s tem ustvarja anarhija na socialnem in gospodarskem polju. Baš mali in materijelno slabo situirani ljudje, katerih dohodki ne morejo podpirati dobičcarskih zahtev individualističnega gospodarstva in posredništva, so prisiljeni, da iščejo nov sistem za proizvodnjo in izmenjavo dobrin, da iščejo socialnejši, pravičnejši in moralno boljši sistem, ki se bo oziral na interese širokih narodnih slojev in skupnosti. Na tem polju se pojavljajo razni socialni pokreti, med katerimi je najrealnejši in najbolj upravičen pokret za združno organizacijo potrošačev. Ta pokret gre za tem, da mirnim, evolutijskim potom in v polni soglasnosti z vitalnimi interesi širokih narodnih

mas omogoči čim pravilnejšo racionalizacijo proizvodnje in izmenjavo dobrin, da idealizira človeka kot poedinca in ga vzgaja, da gleda samo v zaščiti obćih interesov zaščito svojih osebnih interesov, da na ta način ustvari čim večje število zadovoljnih, preskrbljenih in mirnih članov ljudske skupnosti, ker se samo na ta način morejo onemogočiti vsi kontrasti razredne, verske, politične in druge narave ter tako zasigurati miren razvoj družbe med stanovi, narodi in državami.

2. Zadrugarstvo državnih uslužbencev, ki služi preje iznešenim ciljem, a dela na podlagi čistih združnih principov, je prisiljeno, da najodločneje zavrne vse prigovore kongresa Zveze trgovcev, ki se nanašajo v obće na delo nabavljajlnih zadrug, a posebno na delo nabavljajlnih zadrug državnih uslužbencev.

a) Kongres trgovcev je bil soglasnega mišljenja, da zadruge državnih uslužbencev uživajo ogromne privilegije in da se neopravičeno favorizirajo na škodo privatne trgovine. Posebno se je poudarjalo, da uživajo naše zadruge ugodnost oprostitve plačevanja davka in davčnih doklad, taks in povlastic za polovično ceno za prevoz robe po državnih železnicah i. t. d.

Vsi ti prigovori in pritožbe trgovcev so brez stvarne osnove. Po izmeni čl. 76. zakona o neposrednih davkih je oprostitev zadrug od plačevanja davka vezana na take pogoje, da jih zadruge ne morejo izpolniti. Vsled tega se mora smatrati kot gotovo dejstvo, da bo večina zadrug državnih uslužbencev morala plačevati davek. Povlastica za polovično ceno za prevoz robe na državnih železnicah je našim zadrugam osigurana v čl. 79. zakona o zadrugah državnih uslužbencev, vendar ta odredba zakona do danes ni oživotvorjena.

Oprostitev plačevanja poštnine so naše zadruge izgubile pred dvema letoma.

Od vsega tega je ostala toraj neokrnjena samo ena ugodnost, t. j. oprostitev od plačevanja taks na prošnje in vloge na državne oblasti. Finančni efekt te povlastice je pa tako minimalen, da sploh ne prihaja v poštev.

Ta dejanski stan je dobro poznan trgovcem, a posebno njihovim združenjem in Zvezam, kljub temu pa se poslužujejo takih neresničnih argumentov za boj proti našemu zadrugarstvu.

b) Zadrugarji-državni nameščenci najodločneje zavračajo glede sebe in svojih zadrug trditev, iznešeno na kongresu trgovcev, da se po zadrugah zanaša v našo državo tuj kapital. Zadrugarstvu državnih uslužbencev do danes ni bil potreben tuj kapital. Razen tega je poznano dejstvo, da je v nacionalnem pogledu najbolj siguren združni kapital in da ta niti v najtežjih prilikah ne beži iz svoje domovine, dočim se pri drugih kapitalih to dogaja.

c) Zadrugarji - državni uslužbenci najenergičneje zavračajo trditev, ki se je čula na kongresu trgovcev, »da je upravičena bojazen, da se

zadrugarstvo izprevrže v antirežimski instrument, s katerim bodo neprijatelji današnjega obstoječega reda finančno naši državi povzročili trajno škodo«.

d) Državni uslužbenci - zadrugarji obžalujejo, da je kongres trgovcev v Skoplju oprl celokupno svojo kritiko zadrughnega sistema in dela na splošno neresnične in neosnovane trditve.

3. Na osnovi iznešenega skupščina Zveze nabavljajlnih zadrug državnih uslužbencev:

a) smatra, da so merodajni faktorji in celokupna javnost pozvana, da podvzamejo vse ukrepe, da se taki neosnovani in zlonamerni napadi na zadružni pokret preprečijo v interesu našega naroda in države;

b) apelira dalje na vse zadrugarje, zadruge in zadružne Zveze Kraljevine Jugoslavije, da se čimtesneje strnejo v obrambi zadružnih idealov in napredka svojih zadrug, in to vse v korist malih ljudi, na katere se vedno apelira, kadar je treba doprinesiti žrtve za obrambo naših nacionalnih idealov, in ki so vedno pripravljeni, da te žrtve tudi doprinesejo, kadarkoli to od njih zahtevata kralj in domovina.

II.

Predstavniki 107.000 zadrugarjev - državnih uslužbencev, zbrani na redni letni skupščini svoje matice — Zveze nabavljajlnih zadrug državnih uslužbencev v Sarajevu, po izčrpni in vsestranski diskusiji o materijelnem položaju državnih uslužbencev in o značaju in važnosti njihovih zadrug kot gospodarskih organizacij, ki znatno olajšavajo njihovo težko materijelno stanje,

k o n s t a t i r a j o :

1. da je zakonodavec, ustvarjajoč pravno in materijelno osnovo za ustanavljanje zadrug državnih uslužbencev imel jasno željo, da stvari iz zadrug državnih uslužbencev privatni zadružni organizem — Zvezo in zadruge državnih uslužbencev, ki bodo s pomočjo države prevzele na sebe ogromno nalogo, da državnim uslužbencem nadoknadijo z zadružno samopomočjo primanjkljaj pri njihovih dohodkih, ki ga jim država kot delodajalec ne more dati iz svojih rednih dohodkov. Združni pokret državnih uslužbencev po intenciji zakonodavca ni imel namena zaščititi samo privatne interese svojih zadrugarjev, temveč mu je bil smoter vzeti na svoje rame tudi del javnega bremena, katerega bi sicer morala nositi država;

2. da je država kot kompenzacija za te usluge, katere ji dajejo zadruge državnih uslužbencev, prevzela na sebe moralno obvezo, da podpira zadrugarstvo in mu pomaga do napredka. V to svrhu predvideva zakon o zadrugah državnih uslužbencev izvestne olajšave, osnovane po tem zakonu;

3. da je zadrugarstvo državnih uslužbencev neobhodno potrebno in da je v interesu države same in pravilnega funkcioniranja njene administracije, da se olajšave, predvidene v zakonu o zadrugah državnih uslužbencev, oživotvorijo.

Na osnovi zgoraj navedenih konstatacij je skupščina soglasno sklenila, da naprosi kraljevsko vlado:

1. da se ukine § 11. zakona o izmenah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih;

2. da se nujno izda tolmačenje, da se tarifna postavka 34. taksne tarife ne nanaša na zadruge državnih uslužbencev pri njihovem poslovanju z zadrugarji;

3. da se na zadruge državnih uslužbencev, njihovo Zvezo in njihove ustanove ne nanaša zakon o radnjama;

4. da se čl. 79. zakona o zadrugah državnih uslužbencev oživotvori;

5. da se spremeni § 264. zakona o uradnikih in § 235. zakona o državnem saobračajnem osebju tako, da se more za terjatve zadrug državnih uslužbencev državnim uslužbencem-zadrugarjem staviti zabrana na njihove dohodke (razen družinskih draginjinskih doklad) do 50%, in sicer ali sodnim potom ali po njihovem prostovoljnem pristanku ali po predpisih čl. 56., točka 6 in 7 zakona o zadrugah državnih uslužbencev;

6. da se zadrugam državnih uslužbencev povrne pravica na brezplačno poštnino v medsebojnem prometu med zadrugami in njihovo Zvezo;

7. da se stavijo Zvezi na razpolago sredstva iz njenega depozita.

Skupščina pričakuje, da bodo njene na zakonu osnovane želje in zahteve našle pravo razumevanje in povoljno rešenje in da bo kraljevska vlada s svojim odlokom dokazala, da razume, ceni in nagradi požrtvovalno delo svojih najbolj vrednih in najvernejših sodelavcev na polju nacionalne in gospodarske konsolidacije naše domovine.

III.

Skupščina Zveze, v svesti si težke situacije, v katero je zašlo zadrugarstvo državnih uslužbencev s tem, da je izgubilo vse olajšave, na katere ima pravico po pozitivnih zakonih, a upoštevajoč tudi borbo, v katero jo silijo trgovci preko svojih udruženj, Zvez in komor, in vodena po čistih združnih principih, je soglasno sklenila, da pozove vse zadruge:

1. da tudi v bodoče kakor do sedaj omejijo svoje poslovanje samo na člane, ker pomeni odstop od tega osnovnega združnega načela zadrug navadno trgovsko poslovanje, ki izgubi vsako idejno vez z združnim pokretom in združnimi načeli;

2. da polagajo največjo pažnjo na zbiranje lastnih sredstev vseh vrst (deleži, fondi, stalna, navadna in dečja štednja, garantne vloge i. t. d.), ker je to najboljša pot za ustvarjanje zdravih, samostojnih in za življenje sposobnih zadrug;

3. da svoje poslovanje usmerijo v vseh detajlih po načelu moderne racionalizacije, ker je to edina pot, po kateri uspešno kljubujejo konkurenci privatne trgovine in s tem zasigurajo napredek celokupnega zadruharstva državnih uslužbencev;

4. da se nabavljalne zadruge brez rezerviranosti in oklevanja s polnim zaupanjem v dober uspeh priključijo skupnim nabavkam blaga preko Zveze in posebno, da nabavljajo moko iz zadružnih mlinov;

5. da se male nabavljalne zadruge pretvorijo v prodajalne velikih nabavljalnih zadrug, ker je praksa po celem svetu pokazala, da je ta sistem organizacije nabavljalnih zadrug mnogo bolj racionalen in sposoben za doseg postavljenega cilja;

6. da izvedejo čim popolnejše sodelovanje med kreditnimi in nabavljalnimi zadrugami na ta način, da se po kreditnih zadrugah omogoči nabavljalnimi zadrugam, da bodo poslovale po načelih ročdelskih pionirjev, kreditiranje zadrugarjem naj se pa prepusti v vseh slučajih kreditnim zadrugam;

7. skupščina stavlja upravnemu odboru Zveze nalogo, da posveča posebno pažnjo zadružnemu tisku, da bo le-ta zadovoljil vsestransko potrebo našega zadružništva. Skupščina apelira na vse zadruge, članice Zveze, da v tem vprašanju čim tesneje sodelujejo z Zvezo.

France Veber :

Inicijativa in zadružno gospodarstvo

Eden najbolj običajnih ugovorov proti zadružništvu je znani očitek, češ, da zadružno gospodarstvo že naprej ne zmore takega in tolikega inicijativnega pogona, kakor je tak pogon naravnost sestaven znak vsega zasebnega gospodarskega življenja. Zasebnik se bori z áse in si kuje svojo usodo in zato je tudi njegovo gospodarsko prizadevanje samo poseben vnanji izraz njegovega zares osebne notranjega svojstva: samo zasebno gospodarstvo ima in more imeti pravi osebno inicijativen značaj. Brez take osebne inicijative pa bi vprav človeško življenje kaj kmalu zamrlo; saj je vendar ena glavnih razlik med pravim človeškim in samim živalskim življenjem še ta, da se samo prvo življenje razvija tudi v znamenju individualnega razuma in osebne volje, v tem ko vodita žival samo že naprej dani rodni instinkt in že naprej dano kolektivno poželenje. Torej je upravičena zahteva po osebni inicijativi tudi v gospodarskem življenju in vprav zadružna misel te zahteve ne more izpolniti. Delo zadrugarja v zadrugi je samo »člansko« in ne osebno; táko delo pa se naslanja in more naslanjati v najboljšem primeru samo na mrtva pravila in na živi vrelec lastnega mišljenja in lastnega hotenja. Zato zadružna misel gospodarstva ne poživlja, pač pa pravo poživitev gospodarstva naravnost ovira in duši. Takó ugovor.

Navidezna moč tega ugovora proti združnemu gibanju je samo v posebnem in to zgrešenem pojmovanju edine prave inicijative vsega človeškega dejanja in nehanja. Bila bi to inicijativa samega egoizma, kakor je postala polagoma zares edino dejansko načelo vsega liberalnega gospodarstva. Človek da vidi samo svojo korist in tudi razumnost in volja sta mu le sredstvo za uveljavljanje lastnega interesa nasproti slabejšemu bližnjemu. Tako motrenje človeka je dobilo še svojo posebno podporo tudi v tedanjem prirodoslovno filozofskem nauku, ki je samo v »borbi za obstanek« iskal osnovno potezo in osnovni smisel življenja (Darwin—Nietzsche); samo močnejši zmaguje in naj zmaguje, samo slabejši propada in naj propada! Kdor človeško naravo takó pojmuje, kajpa v združništvu in zlasti v njem ne more videti prave oblike gospodarskega življenja. Zakaj v tem primeru bi tudi združna misel morala biti le posebna borbena misel; tudi vse združno življenje bi moralo biti osnovano na načelu zasebne borbe združnika in zadruga proti zadrugi.

Zdaj pa pomislimo, ali je taka inicijativa samega egoizma v sestavu družbe sploh mogoča. Bilo bi to stanje same ter neprestane borbe vsakega proti vsakemu in vseh proti vsem. Priznavam, da imamo tudi taka stanja, ali vprašam se še, dali je to edina oblika socialne skupnosti. Saj ni težko uvideti, da bi se v tem primeru človeštvo v najkrajšem času takorekoč samo sebe požrlo. Resda ima borba tudi pozitivne strani: borba krepi sile in izloča iz življenja vse, kar je slabotno, manjvredno. Toda take uspehe bi imela samo borba, ki ni sebi namen, temveč služi le končnemu »miru«. Tudi za zidanje je včasih potrebno razdiranje; samo razdiranje pa ne vede do nobenega zidanja. Omenjena izključna inicijativa samega egoizma pa bi bila enakovredna z načelom samega gospodarskega boja in samega gospodarskega razdiranja. In jasno je, da je tako načelo dejanski kratkomalo neizvedljivo in to celo iz dveh posebnih razlogov. Močni, ki iz borbe vstajajo, se zopet drug z drugim boré in ta borba jim ni več v blagor. Zakaj taka borba silam samo vedno več jemlje in jim nič ne daje in prvotni zmagoviti velikani postajajo polagoma tudi sami slabotni pritlikavei. Ali tudi močni ne morejo slabejših popolnoma zatreti. Ti »slabejši« pa se združujejo v celote in komaj prekinjena borba se nadaljuje, s to razliko, da je zdaj na mestu »enega« močnega pač skupina slabejših in da so ti slabejši vsaj v celoti enakovreden nasprotnik »drugega« močnega. In ta borba obe stranki zopet samo slabi in končno uniči. Torej vzemimo stvar takó ali drugače: neizbežna končna posledica borbe, ki bi bila edini načelni in dejanski namen življenja, bi bila samo vsestranska slabitev sil, hiranje, smrt. In ali ni čas, v katerem živimo, v premnogih ozirih kaj sličen vprav takemu stanju? Prevladuje samo borba poedinca s poedincem in družbe z družbo in ideali resnice, pravice in svobode so premnogokrat samo dobrodošla posebna sredstva za borbo in zgolj zasebno korist. Zakaj je to tako? Zato,

ker je vodilno načelo sodobnega življenja še vedno samo načelo tako zване »osebne« inicijative, ki pa je dejanski samo inicijativa zgolj zasebnega egoizma. Kakó zdaj gleda bravec na očitek, češ, da je v združništvu osebna inicijativa premalo poudarjena? Zadržna misel ni proti pravemu osebnemu, pač pa proti izključno zasebnemu delu in prizadevanju.

Pojdimo še globlje! Tudi Levinja da v danem primeru celó življenje za mladiče in zato že v živalskem udejstvovanju ni govora o »edini« inicijativi samega sebe. To pa že samo po sebi pove, da ta inicijativa tudi dejanski ni edina inicijativa človeškega dela in prizadevanja. In tako še to vidimo, kako boleha naš čas na usodnem zamenjavanju dveh pojmov, ki nimata nič skupnega. Osebnost je vse kaj drugega nego zasebnost: človek in žival živita »záse« in »za drugega«, s to važno razliko, da je življenje živali zgolj instinktivno-čutno, prirodno življenje človeka pa še razumno-hotno, duhovno. Zato pa tudi zahteva po pravi osebni inicijativi je in mora biti zahteva po oboji inicijativi, po inicijativi egoizma in po inicijativi altruizma. Zakaj na točki človeka je ta oboja inicijativa še vprav osebna in bi torej pomenjalo prav bistveno okrnitev osebno inicijativnega udejstvovanja, ako bi bilo to udejstvovanje samo egoistično usmerjeno. Tem jasnejša je zabloda skrajnega gospodarskega liberalizma, ki izkuša na gospodarskem polju uveljaviti samo prvo, egoistično polovico vse življenjske inicijativnosti in to s sklicevanjem na zaželeni ideal pravega osebnega življenja. In vprav to zablodo zmore samo združna misel dejanski popraviti: zakaj samo združna misel uveljavlja že po lastni naravi enakomerno obe gonilni sili vsega gospodarskega življenja, silo gospodarskega egoizma in silo gospodarskega altruizma; zato je samo združna inicijativa res toliko kakor polna osebna inicijativa vsega gospodarskega dela in prizadevanja.

Podane misli že same nakazujejo še posebno mesto združnega gospodarstva v človeškem življenju. Saj bi si zdaj razven izključno zasebnega gospodarstva, ki se razvija le po inicijativi samega egoizma, lahko zamislili še tako gospodarstvo, ki naj bi se razvijalo le po inicijativi samega altruizma; bila bi to oblika izključno javnega gospodarstva. Izključno zasebno in izključno javno gospodarstvo! Gotovo mi bravec že sam priznava, da bi bilo oboje tako gospodarstvo vprav toliko že naprej zgrešeno, kolikor bi si lastilo naziv edine upravičene oblike gospodarskega življenja. O »samem« zasebnem gospodarstvu že vemo, da se vsaj razvojno končno neobhodno samo sebe uničuje in ruši. Ali dosledno bi veljalo to tudi o »samem« javnem gospodarstvu. Kakor namreč ni in ne more biti uspešnega življenja, ki bi bilo samo egoistično usmerjeno, enako pade v nič življenje, ki naj bi bilo takó izključno altruistično, da bi vsak egoizem iz njega kratkomalo izginil. Saj je tudi vsako altruistično ravnanje neobhodno osnovano na — egoističnih potrebah in

težnjah onega, napram kateremu naj bo vprav »altruistično«: kdor pomaga n. pr. lačnemu do kruha, ravna altruistično; ali ta »altruizem« je osnovan na »egoistični potrebi lačnega, da se nasiti. Torej sledi načelo, ki je vsaj v gospodarstvu pač brezizjemno veljavno: ni zdravega egoizma brez zdravega altruizma in ne altruizma brez egoizma. To načelo pa je zdaj že samo po sebi toliko kakor zahteva po posebni obliki gospodarstva, ki ni več oblika izključno zasebnega in tudi ne izključno javnega gospodarskega življenja. In to je združna oblika gospodarske vzajemnosti. Zakaj?

Združna oblika gospodarskega življenja je v neposrednem in naravnem spoju človeškega egoizma in altruizma. Tudi združnik živi záse in išče sredstva, da zadosti svojim težnjam in svojim potrebam. Toda njegov način takega zasebnega življenja je že sam po sebi obenem življenje za drugega; po oni skupni pomoči, kakor je značilna samo za združno življenje, postane namreč »egoizem« enega združnika obenem »altruizem« do drugega in obratno. Vse to pa stori, da gre samo združništvu naziv osnovnega in vzornega gospodarskega življenja. Ker obsega združništvo v sebi obe veji gospodarstva, »zasebno« in »javno«, zato seveda tudi pravo združništvo ni za popolno izločitev ne zasebnega ne javnega gospodarstva. Združništvo hoče po lastni naravi samo to dvoje: prvič da bi postalo samo vedno bolj čisto in samoniklo in drugič da bi se tako imenovano blagostanje zasebnega in javnega gospodarstva ravnalo po blagostanju združnega gospodarstva in ne narobe. In združništvo obenem pravi, da bosta samo v tem primeru tudi »zasebnik« in »javnost« dosegla to, česar bi sama brez združne pomoči ne mogla nikoli doseči. Zato je tudi združna inicijativa zares najbolj uspešna in torej optimalna (najboljša) inicijativa vsega gospodarskega dela.

Narodno gospodarstvo

P. L.:

Bankarstvo

(Nadaljevanje.)

II. Posamezni bančni posli.

Rekel sem, da so banke velika podjetja, ustanovljena v obliki akcijske, komanditne družbe, družbe z o. z. in zadruge. Njih cilj je olajšanje denarnega prometa, zbiranje začasno nepotrebne denarja in njega koristno nalaganje. Z ozirom na to delimo bančne posle v plačilne (posredovanje plačil), kreditne posle (dajanje kredita) in pridobitne posle. Sredstva za opravljanje teh poslov tvori društvena imovina in tuj kapital, ki ga dobi banka s pomočjo vlog, posojil i. t. d.

A. Plačilni pogoji. Znano nam je, da obstojajo poleg denarja še različna plačilna sredstva, n. pr. ček, nakaznica, deloma tudi menica in kolki. Plačilne posle vrše banke ali neposredno z gotovino ali pa posredno potom čeka, giro-posla itd.

1.) Čekovni promet. Ček je pismena nakaznica, glaseča se na banko ali sličen institut, pri katerem ima nakazujoči tekoči račun. Potom čeka dobi banka naročilo, da imetniku čeka plača gotovo vsoto denarja. Čekovni promet je posebno razvit na Angleškem, kjer nosijo ljudje pri sebi čekovne knjižice in vrše vsa izplačila s pomočjo banke. Zelo često slišimo na Angleškem vprašanje: Kdo je tvoj bankir? Pravi pomen pa ima ček šele takrat, ko čekovne vsote ni treba izplačati v gotovini, ampak se samo vpiše v dobro imetnika čeka. Oba, izdajatelj čeka in imetnik pa morata imeti istega bankirja, odnosno svoj konto. V tem je njegov pomen za narodno gospodarstvo, ker zmanjšuje nepotreben obtok zakonitega plačilnega sredstva. Čekovne formularje izdaja banka. Pri izpopolnitvi čeka, ostane prvi del (talon) v knjigi radi kontrole. Klavzula »samo na račun«, ki je često zapisana med dvema vzporednima črtama na čeku, pomeni, da se predložitelju čeka ne sme plačati v gotovini, ampak se vzame samo v konto-računu. Prav tako je večkrat zapisano, kateri banki naj se ček predloži v realizacijo.

2.) Giro-promet. Bistvo tega prometa je opravljanje plačilnih obveznosti brez gotovine. Možen je predvsem med strankami, ki imajo pri isti banki svoj tekoči račun. Ta plačilni promet se vrši v odpisih in pripisih v bančnih knjigah. V tekoči račun se pripisujejo v dobro stranki vsa vplačila v gotovini in prepisi iz tekočega računa drugih strank, ki vrše plačila, odpisujejo pa se vsi morebitni dvigi v gotovini in plačila na tekoče račune drugih oseb. Plačila med imetniki tekočega računa se vrše navadno s čekom. Ni pa giro-promet onemogočen, če stranki nimata tekočega računa pri isti banki. Banke so medseboj v poslovnih stikih in omogočajo v takem slučaju giro-prometa z obračunavanjem.

3.) Clearing (obračunavanje) je bistveni pripomoček plačilnega prometa brez gotovine in temelji pravno na pobotu (kompencaciji), ni pa nujna vzajemnost terjatev. Namen čeka je, da se prihrani nepotrebno kroženje denarja. Če imetnik čeka nima tekočega računa pri banki, na katero se ček glasi, mora banka plačati gotovino. V slučaju pa, da ima ta imetnik čeka tekoči račun pri drugi banki, pride med bankami do obračunavanja. Ta institut je bil do nedavnega razširjen zlasti v Angliji, kjer imajo po vseh večjih mestih Clearing house t. j. zavode, ki služijo izključno obračunavanju. Danes ta institut vedno bolj osvaja svetovni trg in skoro vse mednarodne trgovinske pogodbe so že sprejele ta način izplačevanja medsebojnih obveznosti po državnih bankah. Tudi naš čekovni zakon iz l. 1928 predvideva zavode za obračunavanje.

4.) Inkaso-posli so združeni z meničnim prometom. Ako je na pr. imetnik menice oddaljen od plačilnega kraja, kjer mora predložiti menico

v plačilo, pa bi bilo potovanje tja iz kakršnegakoli vzroka nemožno, si pomaga na ta način, da indosira, t. j. prenese s pismeno izjavo menico kaki domači banki, da potem ona vnovči menico ob dospelosti.

5. Plačilni posli so tudi valutni posli, t. j. menjava denarja, nakup valut in deviz.

B. Kreditni posli. Kredit (credere = zaupati) je zaupanje, ki ga posameznik uživa v gospodarskem svetu. Omogoča prehod materijelnih dobrin iz enega gospodarstva v drugo brez takojšnje protidajatve. Narodni ekonomisti so mnenja, da kredit ne ustvarja novega kapitala, pač pa pospešuje produkcijo. Banke so kreditne posredovalnice in kreditni posli so sedaj temelj bančnega poslovanja.

Kredit ločimo po osebi v javni in privatni, po času v dolgoročni in kratkoročni, po jamstvu v osebni in stvarni, po uporabi v konsumptivni in produktivni.

Kreditni posli so:

1. Kredit na poroštvo je osebni kredit, za katerega jamčijo poroki, ki se banki zavežejo, da bodo v slučaju potrebe dolg plačali. Poroštvo se daje pismeno. Poroki lahko odklanjajo plačilo, dokler upnik glavnega dolžnika ne terja. Če pa poroki dolg plačajo, imajo do dolžnika regres t. j. smejo zanj plačano vsoto od njega izterjati.

2.) Lombardni posli so kreditni posli na podlagi zastave blaga in vrednostnih papirjev. Banki ponudim vrednostne papirje ali blago, ki ima borzno ceno, v zastavo za posojilo. Tak kredit je kratkoročen, dolgoročen kredit daje banka le proti zastavi nepremičnin. Lombardni posli ustvarjajo stvarni kredit, kjer jamčijo vrednostni papirji in drugo zastavljeno blago. Obrestna mera je pri lombardnih poslih navadno večja iz razloga, ker tu jamčijo stvari s spremenljivo vrednostjo in je možno, da izgubijo kritno moč. Iz istega razloga tvorijo podlago lombardnih poslov efekti, t. j. vrednostni papirji, ki imajo borzno ceno; te banka lahko hitro vnovči. Včasih je bil razširjen kredit proti zastavi zlata in dragocenosti. Danes je tak posel redkejši, ker nastane le še v stiski posameznikov, ki s takimi dragocenostmi še razpolagajo. Blagovni lombard omogoča, da dobe trgovci kredit proti zastavi blaga v trgovini. Posojilo se daje običajno do $\frac{2}{3}$ blagovne vrednosti, ki se popiše. Obrtniki zastavljajo stroje, avtomobile i. t. d., da morejo obrt po dobljenem kreditu uspešno vršiti. V zadnjih primerih zastavljeni predmeti ne pridejo v posest bank.

3.) Hipotečni posli omogočajo dolgoročen kredit, ki se daje proti zastavi nepremičnin. Zemljiški lastnik zastavi svojo nepremičnino, ki sicer ostane v njegovi lasti, je pa obremenjena z zastavo-hipoteko, zabeleženo v zemljiški knjigi. Upnik je s tem zavarovan za svojo terjatev v onem vrstnem redu, kakor je vknjižena. Ta vknjižba obremenjuje zemljiški knjižni vložek, dokler terjatev ni poplačana in vknjižen izbris zastavne pravice. Upnik ima stvarno jamstvo, poleg tega mu pa jamči dolžnik

osebno z vsem svojim premoženjem. Posojilo na lipoteko je najvarnejše, ker da upnik posojilo šele po pregledu zemljiške knjige, iz katere se more točno poučiti o premoženjskih prilikah posojilojemalca. Za hipotečni kredit mora navadno posojilojemalec predložiti katasterski izvleček, zemljeknjižni izvleček, zavarovalno polico zoper požar in stavbni načrt. Hipotečni kredit dajejo predvsem specialne hipotečne banke, le deloma hranilnice in ostale banke.

4.) Kontokorent. Ako je trgovec z banko v takem odnosu, da se obojestranske obveznosti in terjatve obračunavajo po določenem času in se ugotovi končni saldo, pravimo, da ima trgovec pri banki kontokorent. Medsebojne terjatve se ne izterjujejo iz naslova izvršenih poslov ali sklenjenih pogodb, ampak iz naslova ugotovljenega salda. Kontokorent je za trgovca ugoden, ker mu je vedno odprta bančna blagajna.

5. Diskontni posli slone na menici. Menica je kreditna listina, v kateri sprejemnik (akceptant) menice obljublja, da bo plačal gotovo vsoto denarja v določenem času in na določenem kraju. Predpisane so izrecno naštete formalnosti, katerih nedostatek povzroči ničnost menice. Menica je hitro iztožljiva po skrajšanem procesu in zaveza na njej je abstraktna t. j. neodvisna od pravnega posla, radi katerega sem menico podpisal. V narodnem gospodarstvu pa omogoča promet. Mali trgovec dobi od grossista, blago, pa mu pošlje menico, plačljivo v krajšem roku. Grossist lahko to menico indosira naprej ali pa jo proda banki. Pri takem nakupu banka ne plača cele menične vsote, ampak odbije diskont t. j. obresti od dneva nakupa do dospelosti menice in še del glavnice. S tem da banka grossistu kredit do dospelosti menice t. j. do plačilnega dne. Če banka ob dospelosti menice ne more vnovčiti, jo vrne grossistu proti povračilu izplačane vsote. V praksi se diskontirajo mnogo lažje menice, plačljive v kratkem roku; dolgoročne menice pa je težko spraviti v promet. Diskontirati je možno poleg menice tudi terjatve, efekte in kupone.

6.) Akceptivni kredit da banka na ta način, da akceptira menico, ki v kratkem roku; dolgoročne menice pa je težko spraviti v promet. Diskontno sredstvo prvega ranga.

Poznamo še več oblik kreditnih bančnih poslov, našteti so le bistveni in nazbolj razširjeni.

C. Uprava imovine in drugi posli. 1.) Depozitni posli. Banka vrši kreditne posle le, če ima za to razpoložljivo gotovino. Znano je, da vrši večino teh poslov s pomočjo tujega, vloženega denarja; lastna obratna glavnica je premajhna za uspešno poslovanje. Denar dobiva od vlagateljev, ki ga prinašajo v hrambo, deloma iz razlogov varnosti, varčevanja in tekočih obresti. Tako dobijo banke največ sredstev za svoje poslovanje z vlogami in zato je tudi razumljivo, da vsak polom zadene najbolj vlagatelje, posebno še, ker je to navadno težko prihranjen denar. Obrestovanje vlog se vrši po obrestni meri, ki je na denarnem trgu. Na višino obrestne mere vpliva tudi odpovedni rok

vloge. Kratkoročne vloge ne pomenijo za banke razpoložljive gotovine, ker mora biti vedno pripravljena, da jo na zahtevo vrne. Ako pa kdo zahteva denar pred odpovednim rokom, je banka sicer dolžna izplačati, vendar je upravičena odtegniti obresti.

2.) Depot-posel je česta oblika hrambe in uprave imovine. Banka prevzame v hrambo dragocenosti in vrednostne papirje. Značilen je odprti depot, ko banka lahko hrani zaupane predmete skupno z drugimi. Hranilna pogodba je tu združena z mandatom, te vrednostne papirje tudi upravljati. Banka n. pr. pazi na žreb, izplačuje dividende na te vrednostne papirje, vrši pravice delničarjev, kar je posebno važno radi udeležbe na občnih zborih. Banka tudi svetuje, kako naj lastniki vrednostne papirje najkoristneje izrabijo. V nasprotju s tem pa je zaprti depot — sêfe, ko banka zaupan predmet hrani ločeno od drugih in pod ključem — en ključ dobi banka, drugega lastnik.

3.) Ustanovitveni posli (financiranje) niso kreditni posli, kar se često napačno misli, ampak je to preskrba in uprava kapitala za kakršnokoli podjetje. Banka ali več njih skupaj preskrbijo denar na podlagi sprejete ponudbe od lastnikov podjetja z izdajo zadolžnic. (Dalje prih.)

Gospodinjstvo

F. M:

O porcelanu

Izdelovanje lepe in trpežne porcelanaste posode, kateri ne škodujejo kemikalije in ki se da tako lepo in hitro čistiti, se je tekom časa tako razvilo, da si danes gospodinjstva brez pocelana niti misliti ne moremo. Benečan Marko Polo je bil prvi, ki je uvažal v Evropo porcelan, in sicer iz Kitajske. To je bilo nekako proti koncu šestnajstega stoletja. Leta 1709 pa se je posrečilo nemškemu alkimistu Janu Böttherju sestaviti porcelansko maso. Delal je zlato in naredil porcelan. Ta porcelan, ki je imel rumenkasto rjavo barvo, pa je bil malo podoben današnjemu. Porcelan izdelujejo iz kaolina, kremenca in živca. Za nekatere vrste porcelana dodajajo tej zmesi še kalcijev karbonat, pri mehkem porcelanu pa nadomešča živec kostni pepel i. t. d. Masa, iz katere izdelujejo porcelan, torej ni kemijsko vedno enako sestavljena, in ravno glede na kemijsko sestavo mase se žge porcelan pri višji ali nižji temperaturi. Žgo ga navadno dvakrat. Prvič žgejo neloščenega (brez glazure) pri vročini okrog 1000° C, drugič pa loščenega (z glazuro) v vročini okrog 1400 do 1500° C.

Dober porcelan ima belo, gosto, trdo, neporozno črepinjo. Pod mikroskopom se vidi školjkasta struktura. Dober porcelan zveni lepo svetlo, ko potrkammo nanj. Renomirani porcelani imajo značko svojih tvornic. Svetovno znani so japonski, kitajski, dunajski, karlovarski, francoski in še drugi porcelani.

Poznamo trdi in mehki porcelan, kar pa loči samo strokovnjak. Če zahtevamo v trgovini mehak porcelan, nam navadno postrežejo s cenejšo belo kamenino, ki se razlikuje od pravega porcelana tudi v tem, da je lažja, zato ker je zmes bolj redka. Neloščeno kamenino poznamo po tem, ker se da rezati z nožem, dočim pusti nož na neloščnem porcelanu črto, kakor bi jo potegnil s svinčnikom. Ako potegnemo po črepinji s peresom, ki je namočeno v črnilo, ostane na porcelanu črta lepo gladka, dočim se na kamenini razleze. Za žganje mehkega porcelana zadostuje vročina 1250 do 1300° C, trdi porcelan pa mora biti žgan v vročini 1400 do 1500° C. Neloščen porcelan, ki ima videz marmorja, se imenuje biskvit. Iz njega se izdelujejo razni nastavki, okraski in umetnine.

Za vsakdanjo uporabo ni prefin porcelan. V trgovini je navada, da govorimo o porcelanu prve, druge in tretje kvalitete ali pa o finejšem porcelanu, o porcelanu srednje vrste in o izbirkku. Fini porcelan je izbran, brezhibno izdelan material. Blago srednje vrste ima manjše napake v obliki ali pa manjše napake, ki nastanejo pri žganju. Pri nakupovanju moramo paziti, da ima posoda čim manj ostrih robov, v katerih rada zastane nesnaga. Nekateri porcelanasti izdelki so poslikani pod loščem, iz večine pa po vrhu, kajti pod loščem se obdrže le nekatere barve. Porcelan se slika na roko, ker je pa to delo zelo zamudno, so taki izdelki precej dragi. Hithrejše kakor na roko, se slika porcelan na ta način, kakor krasi nekateri piruhe (Abziehbilder). Na posodo, ki je že dvakrat žgana (prvič brez lošča, drugič pološčena), se nalepi na poseben način prepariran papir, na katerem je naslikan barvni ornament. Ornament se prime porcelana, in ko se odstrani papir, se vzorec žge in sicer pri vročini okrog 900° C. Je pa še več drugih načinov, kako se krasi porcelan.

Porcelanaste posode ne smemo umivati v preveč vroči vodi. Najprej jo umijemo v topli vodi (nekateri dodajajo tej vodi tudi nekoliko sode), nakar jo splaknemo v čisti topli vodi, potem pa pustimo, da se osuši. Nekatero barvo na porcelanu, zlasti zlato, soda rada razje. Vodni kamen odstranimo s solno kislino. Če imamo za umivanje in odtekanje posode kamenite školjke, je dobro, ako položimo na dno lijaka leseno rešetko, desko ali debelejšo cunjko, da se porcelan ne obdrgne.

V naši prodajalni imamo prav lepo zalogo porcelana. Tako na primer servise za belo kavo, ki sestojijo iz ročke za kavo in za mleko, doze za sladkor in šestih skodelic s krožniki. Imamo čisto gladke bele servise in pa take z zlatimi okraski. Nadalje so v zalogi garniture za črno kavo: ročka za kavo, doza za sladkor in šest skodelic s krožniki. Te garniture, kakor tudi servisi za čaj, so čisto beli ali pa z zlatimi in cvetnimi okraski. Prav mični so pa servisi za serviranje na verandi ali na vrtu, in sicer modri, rdeči in zeleni. Za otroke so v zalogi posebni otroški servisi: mali lonček, plitev in globok krožnik s prav ljubkimi otroškimi motivi. Jedilne servise imamo za šest oseb (šestindvajset kosov) in za dvanajst oseb

(šestdeset kosov). Našo zalogo izpopolnjujejo lične kuhinjske garniture, omarice s posodami za zdrob, riž, moko i. t. d., s steklenicami za kis in olje in z vsemi drugimi kuhinjskimi podrobnostmi, ki se izdelujejo v porcelanu. Poleg celih servisov dobite tudi posamezne kose, kakor skodelice za čaj in kavo, in sicer navadne bele in barvaste, krožnike, velike, globoke in plitve in tudi male, in sicer navadne bele, potem finejše, tanjše bele in pa take z zlatim robom. Izberete lahko tudi posamezne skledе, in sicer navadne okrogle in štirioglate, potem podolgovate krožnike v vseh velikostih in razne posode za serviranje omak in drugih jedi. Ker je že čas za vkuhanje sadja, vas opozarjamo na našo zalogo kozarcev za vkuhanje.

Manufaktura

Pripombe h krojni poli

K števil. 1 in 2. Če si boste letos omislili namesto letnega kostuma komplet s paletojem, za kakršnega sem narisala na poli kraj, si kupite volneni krep, flamizol ali krepelo. Vse te vrste blaga, v širini 100 do 140 cm in v raznih kvalitetah in barvah Vam nudi naša prodajalna v lepi izbiri. Iz ene vrste blaga lahko sešijete krilo in paletu ali pa obleko v celem in paletu, tako da imate enobarven komplet. Lahko pa naredite tudi obleko ali krilo iz drugačnega blaga kakor je paletu, tako na primer obleko iz vzorčastega ali črtastega krepdešina, paletu pa iz temnega volnenega krepa ali pa iz modnega volnenega blaga v videzu krepa, ki je nalašč za paletuje. Tak paletu se lahko obleče čez vsako svileni svetlejšo ali temnejšo obleko. K temni obleki si naredite svetel paletu. Na prav vsako obleko, temno ali svetlo, iz gladkega ali vzorčastega blaga se pa poda paletu iz bureta, ki ga dobite v naravni barvi in barvanega. Ako pa potrebujete toplejši svetel paletu, tedaj si kupite pri nas bel ali svetlobarven kamgarn.

Lahke poletne paletuje si lahko sešijete tudi iz naših marokenov in raznih svilenih krepov. Sportni paletuji, ki so prav dostikrat krojeni po načinu raglanov, se šivajo iz angleškega blaga, kamelskega kosminja in drugega sportnega blaga, katerega je pri nas vedno dovolj na razpolago. Kraj za sportni paletu je narisana na poli. Tudi v kariranem blagu imamo veliko izbiri. Tako na pr. si lahko naredite obleko iz volnenega ali pa bombaževega kariranega blaga, paletu pa iz enobarvnega blaga kaša, volnenega popelina, krepa ali bureta. Za take kombinacije imamo tudi blago pepita, in sicer v beločrni, belordeči, belorjavi barvi, in sicer z majhnimi in večjimi kvadrati.

K števil. 3 in 4. Za obleke vse vprek, za praznik in za vsak dan, imamo marsikaj, kar vam bo všeč. Za lepše stvari so na izbiri vzorčasti, črtasti

in enobarvni krepdešini, sirova svila v raznih barvah, svileno platno, karirana in črtasta pralna svila, in pa prav lepi fularji po res nizki ceni, 25 Din za meter. Komur je všeč žamet, lahko izbere enobarvnega ali pa vzorčastega. Za volnene obleke imamo zares lepe volnene krepe, ripse in popeline, potem pa še voale, delene in podelene in bel in ekri volneni popelin. Za obleke, ki se veliko perejo, so: modni frotirji, in sicer enobarvni, črtasti in karirani, blago panama, belo in barvasto, prav lepi cefirji, modno bombažasto karirano blago, za lahke obleke pa bombažasti floreti in vzorčasti etamini.

K šte. 5. Za bluze imamo najrazličnejše blago: enobarvne in črtaste krepdešine, sirovo svilo, karirano in črtasto pralno svilo, svilene krepe, bel svileni piké, popeline, turinge i. t. d. Za izrazito sportne bluze pa kupite posebno, luknjičasto tkano zdravstveno blago, katerega dobite v raznih barvah.

Za krilo lahko kupite karirano ali gladko volneno blago. Če kupujete blago za sportno krilo ali kostum, ali za krilo za vsak dan, vas opozarjam na naše dobre in cenene domače izdelke. Ker je to blago navzlic nizki ceni prav solidno, ga dosti prodamo, zato pa imamo vedno večjo in lepšo izbiro tudi v vzorcih.

K sportnemu krilu se lepo poda volnena bluza z dolgimi ali kratkimi rokavi ali pa pulover brez rokavov. V naši prodajalni ne boste v zadregi, ker imamo vedno veliko zalogo pletenin, ki smo jo za poletje povečali še s kopalnimi oblekami. Imamo damske kopalne obleke v vseh modnih barvah in oblikah, finejše in cenejše vrste in kopalne hlače za gospode. Za kopalne hlače imamo črtast in vzorčast frotir, ki je širok 150 cm.

K šte. 6, 7, 8. Za one, ki bi si rade same sešile kopalne obleke iz navadnega blaga, sta na poli dva kroja, vrh tega pa še kroj za obleko za solnčenje. Blago zanje boste seveda tudi lahko izbrali v združni prodajalni.

K šte. 9 in 10. V združni prodajalni dobite volno v vseh barvah, iz katere lahko skvačkate otroške oblekice in klobučke.

V moškem oddelku smo povečali zalogo s svetlejšimi kamgarni za letne obleke in črtastimi kamgarni za svetle modne hlače. Nanovo smo vpeljali sukno za sokolske kroje. Za letne uniforme smo nabavili rips in gabarden, in sicer v beli in v drapni barvi. Za uradniške uniforme imamo prvovrsten buret, ki je izredno trpežen, za navadne obleke mornariški saten, za sukniče pa lister. Tudi bele ovratnike k službeni bluzi vam nudi naša galanterija.

Ne pozabite si ogledati praktičnih in zelo lepih srajc iz svilenega trikoja. Te vrste srajc dobite z dolgimi in kratkimi rokavi. Izberete lahko iz enobarvnega ali iz vzorčastega trikotina. Marsikomu bodo všeč vzorčaste, ki so na oči, kakor bi bile iz cefirja ali popelina z drobnim vzorcem. Dalje imamo tudi srajce »Golf« s kratkimi rokavi, in sicer za otroke in odrasle. Vedno so v zalogi srajce iz zdravstvenega blaga, Izgotovljene v

domači delavnici. V naši delavnici si, kakor že veste, lahko vsak zadrugar naroči po meri telesno in posteljno perilo.

Trpežne hlače ali obleko boste imeli iz rižastega žameta »kord«. Sportnik si pri nas k hlačam iz takega žameta lahko kupi še suknjič iz fustiana ali deftina, pa tudi okovanke in oprtnik in vsega, kar spada v oprtnik za veselo nedeljo, dobi v naši prodajalni.

V konfekciji imamo vedno v zalogi sportne hlače (pumparice) iz angleškega blaga, potem dolge hlače, in sicer civilne in za uniformo, nadalje hubertuse za otroke in za odrasle in pa otroške kratke hlače iz deftina.

Police v oddelku za čevlje so polne od vrha do tal. Vseh vrst čevlji, veliki, majhni, otroški, ženski in moški so tam naloženi. Ker so se opanke kot praktična in cenena obutev za poletje zelo priljubile, jih imamo toliko, da boste med njimi našli take, kakršne si želite, bele, kombinirane s črnim, rdečim, modrim in zelenim in črne, kombinirane z rjavim in belim in tudi take, ki so samo v rjavi barvi. Nekatere opanke imajo enojne podplate, druge so pa že potemplane. Zadrugarji dobe za poletje platnene in usnjene sandalete s podplati iz kromovega usnja. Za vse velikosti čevljev prodajamo seveda prvovrstne gumijaste podpetnike.

M.

Kuhinja

Ječmenčkova juha z gobami. Ječmenček namočimo, nato prevremo in odcedimo, potem pa zopet zalijemo z vodo ali kostno juho, na kar ga skuhamo do mehkega. Posebej naredimo iz masti in moke svetlo prežganje, ki ga stresemo v juho. Ko jed prevre, ji pridenemo v mleku zžvrkljan rumenjaki, nekaj kapljice limonovega soka in dušenih gobic. Ko juha še enkrat prevre, jo vlijemo v skledo in postavimo na mizo.

Goveje meso z grahovo omako. Kuhano goveje meso vzemi iz juhe in ga deni v kastrolo, v kateri si razgrela polovico olja in polovico sirovega masla. Meso praži toliko časa, da lepo zarumeni, nato pa potresi z žlico moke, prilij nekoliko juhe, dodeni narezanega korenja, ki se je kuhalo v juhi, kuhanega zelenega graha, kuhanega in pretlačenega paradižnika in drobno zrezanega peteršilja. Ko omaka dobro prevre, jo postavi s praženim rižem ali krompirjem.

Dušen nov krompirček. Ostrgan nov krompirček denemo v železen ali aluminijast lonec (iz emajla rad počí), dodamo sirovega masla, nekoliko soli in nekaj zrn kumne. Vse skupaj zalijemo s skodelico vode, nakar lonec dobro pokrijemo in postavimo v pečico, kjer naj bo toliko časa, da je krompir lepo mehak.

Makaroni z zelenjavo. Telečji priželc, zelen grah in gobice stehamo in skuhamo do mehkega. Ravno toliko kakor priželca in zelenjave od-

tehtamo makaronov in jih skuhamo. Odcejene makarone in zelenjavo s priželecem vred dušimo z nekoliko čebule na sirovem maslu. Posebej pa naredimo omako iz drobno sesekljane čebule, paradižnikove mezge in iz malo vinskega kisa. V taki omaki raztepemo še dva rumenjaka, nakar jo zlijemo v pripravljeno jed, ki jo nato dobro premešamo in stresemo v skledo. Po vrhu potresemo tako jed z nastrganim sirom.

Omleta z mladim grahom. Redko, slano testo za omelete vlijemo v ponev na razbeljeno mast in takoj potresemo s prevretim mladim grahom, nakar vse skupaj lepo rumeno zapečemo. Komur se zazdi, dene lahko v testo tudi nekoliko sladkorja. Takih omelet ne namažemo z marmelado, pač pa denemo v vsako po eno z nastrganim sirom potreseno rezino gnjati. Nato zvijemo ali zložimo take omelete kakor vsake druge navadne omelete.

Štrukelj, potresen z borovnicami. Zamesi vlečeno testo in ga deni počivat. Ko je spočito, ga razvaljaj, pomaži z oljem in razvleci. Ko je popolnoma tenko, ga pomaži s smetano, potresi z drobtinicami in izbranimi borovnicami, ki si jih lepo oprala in pustila odteči. Po vrhu jih osladi s ladjorjem in odisavi s cimetom. Lahko pa potreseš z borovnicami tudi samo polovico testa, drugo polovico pa samo pomažeš s smetano. Zvit štrukelj položi na pomazan pekač in speci v srednje vroči pečici.

M.

Čebelarstvo

M. Zupan:

Osnovni pojmi naprednega čebelarja

(Konec.)

Čebele večkrat preležejo matice. V takih slučajih dobimo po dve matici, to je staro in mlado v panju, ko obe mirno polegata.

Sorodno plemenjenje je škodljivo. V tem je iskati vzrok, da v početku dobro uspevajoča čebelarstva propadajo kljub enakim življenjskim pogojem.

Napredni čebelarji barvajo matice na hrbtu prsnega koša, da lahko zasledujejo njih starost in kakovost.

Čebela (pravilno čebela delavka) je nepopolno spolno razvito bitje ženskega spola. Po velikosti je najmanjša, po množini jih je pa največ. V močnem panju jih je na višku razvoja do 70.000 in več. Opremljena je z vsemi organi za obrambo (želo). Čebela je v pravem pomenu besede hraniteljica in braniteljica panja. Ona greje in pita zalego, matico in trote, čisti panj, donaša vodo, cvetni prah in nektar, ki ga spreminja v med. Izločuje izmed obročkov zadka vosek ter stavi satje, prevleče panj z voskom in smolo (popolis — zadelavino) ter zadeluje z isto snovjo špranje

i. t. d. in je neustrašljiva braniteljica. Čebela, ki piči, kmalu pogine, ker se ji iztrga želo z delom črevesja ali pa vsaj zelo poškodujejo notranji organi. Orižentacijski čut čebel izrabi umni čebelar v svojo korist, nevedni čebelar pa v svojo škodo. Ob ugodnih razmerah izrablja čebela pašo v okrožju ca. 3 km, ob slabih pašnih razmerah pa išče paše tudi na daljše razdalje.

O pripadnosti k eni ali drugi družini se čebele spoznavajo po posebnem duhu, ki je v vsakem panju nekoliko drugačen. Mladice in čebele z zalogo medu in trote sprejme vsak panj, dočim se starih praznih čebel silovito brani. Čebela stika vedno za medom. Če ga ni v naravi, ga skuša dobiti v drugih panjih (ropanje), kar se posebno dogaja zgodaj spomladi in ob brezpašnih poletnih dnevih ter po končani jesenski paši. V takih razmerah tudi čebelar sam povzroči ropanje vsled nevednosti ali neprevidnosti. Nekateri panji so večji roparji kot drugi. Napadajo najrajši slabice in brezmatične panje.

Panj, ki si ne more vzrediti nove matice radi pomanjkanja potrebne zalege, pita bolje nekaj čebel mladice. Pri tem se mladice toliko razvijejo spolni organi, da ležejo jajčka, iz katerih se razvijejo samo troti, ker so neoplojena. Čebela se namreč ne more združiti spolno s trotom. Čebela trotovka stavi jajčka neenakomerno v celice in tudi po več v eno celico. Takega trotarja je težko odpraviti, ker čebel trotovk ne moremo spoznati od drugih čebel, vsako dodano matico pa navadno umori. Osiroтели družini se najlaže doda nova matica nekaj ur po tem, ko se je zavedla svoje brezmatičnosti. Spomladi je laže dodajati matico kakor v drugih letnih časih. Panj brez odprte zalege raje sprejme matico kakor z odprto zalego, odnosno, dokler ima še možnost vzgojiti si sam matico. Na zunaj se spozna osiroтели panj po nemirnem beganju in žalostnih glasovih čebel. Ti zunanji znaki pa kmalu izginejo. Po zimi osiroтели panji so radi grižavi in porabijo neverjetno velike množine medu.

Čebela živi v letnem času okrog 6 tednov, v avgustu in septembru izležene pa preživijo prvo pomlad. Na prvo pašo zleti, ko je stara okrog 3 tedne, pozneje opravlja v panju dela, ki odgovarjajo višini njenega organskega in fizikalnega razvoja.

Glede kakovosti posameznih čebelnih družin opazujemo velike razlike. Že po barvi opažamo razne mešanice, še večjo razliko opazujemo glede gospodarske koristi. Zato je potrebno izbirati za pleme najboljše panje med najboljšimi, oziroma matice iz najboljših plemenjakov. Čebelarski strokovnjaki so mnenja, da mešane, nečistokrvne čebele niso stanovitne v svojih lastnostih. Za pleme je izbirati čimbolj čistokrvno domače sivo pleme, ki je zdravo, z vsestransko najboljšimi lastnostmi. Pri vzgoji in izbiri matic se premalo gleda na trote iz najboljših pokolenj. Za dobro potomstvo so troti enako važni kot matice. Preprečevati je sorodno parjenje matic in trotov. Zato naj bi se dobre matice izmenjavale med čebe-

larji iz različnih krajev ali pa pošiljale mlade matice na plemenske postaje, ki so urejene tako glede na čistokrvnost kakor tudi kakovost čebel.

Trot je spolno popolno razvito moško bitje. Od matic in čebel ga je zelo lahko spoznati po velikosti, glavi z velikimi očmi in po zaokroženem zadku. V zraku ga spoznamo po posebnem močnem brenčanju. Trot nima žela. Trot služi samo za oplemenitev matic. Po združitvi z mlado matico hitro pogine, ker se mu iztrgajo spolni organi, ki ostanejo nekaj časa v zadku matice. Trot se razvije iz neoplojenega jajčeka. Ima samo mater in starega očeta, očeta pa ne. V normalnem panju je 1000—2000 trotov. Trot ne dela nčesar. Njih prevelika množina je v škodo gospodarski koristi panja, popolno zatrtje trotov in trotovine je pa tudi zelo škodljivo. Troti se rede v panjih proti koncu aprila pa do časa, ko so se mlade matice oplemenile, nato jih čebele sestradajo in odstranijo iz panjev.

Razvojna doba posameznih članov čebelne družine je v kratkem sledeča: Matica zaleže na dno celice jajčece, ki stoji prvi dan pravokotno na navpično steno, drugi dan se nagne, tretji dan se položi na dno celice in četrti dan se izvali majhna ličinka, ki jo čebele takoj zalijejo z gosto tekočo hrano. Ličinka leži zvita na tekoči hrani 6 dni. Nato se zravnava v celici z glavo na ven, se zaprede v tenek mešiček in zabubi. Čebele pokrijejo nato celico s poroznim, lahko vzbočenim pokrovčkom. V zabubljenem stanju traja preobrazba v matico 6 dni, v čebelo 12 dni in v trota 15 dni. Pri prenizki toploti se preobrazba bub nekoliko zavleče.

Preobrazba traja dni	jajčece	ličinka	buba	S k u p a j
matice	3	6	7	16
čebele	3	6	12	21
trota	3	6	15	24

A. P.:

Navodila za delo v mesecu juliju

Umetni roji.

Z vrhovi zelenimi
pojila čebele, ljubila
jih s cveti rumenimi.
(Golar)

Danes si bomo ogledali še en način narejanja umetnih rojev. Družine, ki niso rojile do konca junija meseca, so zelo živahne. Zato jim bomo »puščali kri«. Iz vsakega plemenjaka vzamemo po enega do dva sata zalege, ki jo obsedajo večinoma same mlade čebele. Vse odvzete

sate — potrebujemo jih približno pet do šest — postavimo v prazen panj, kamor še dodamo po en z medom in vodo napolnjen sat. Slednje potrebujejo čebele prvih 8 dni, ker so večinoma mladice in še ne letajo na pašo. Drugi ali tretji dan po narejenem roju vcepimo lep matičnjak, ki smo ga dobili iz dobre družine. Matica se bo izvalila približno sedmi dan. Ves ta čas pustimo narejeni roj v miru, dokler ne opazimo, da hodijo čebele s paše z obilno obnožino. To znači, da je matica oprášena. Možnost je pa tudi, da se je matica zgubila na svojem ženitovanju. V takem primeru moramo družini takoj pomagati s tem, da dodamo drugo matico. Dodajanje sata z mlado zalego je nepriporočljivo, in sicer zato, ker družina zelo zaostane, kajti naraščaja mlade zalege ni v panju.

Ob ugodnih pašnih razmerah je mesec julij zelo prikladen čas za izmenjavo matic. Bodimo si svesti, da je eno do dve leti stara matica najboljša, najrodovitnejša. Kar je starejših, jih moramo izmenjati ob prvi priliki. Izmenjamo jih na ta način, da odvezamo staro matico ter dodamo mlado, ki jo imamo ali v prašilčku ali pa od kakšnega drujca. Vsaka družina, ki roji, nam da običajno dva roja. Prvi roj imenujemo prvec ter ima staro matico. Drugi roj je drujec te roji z mlado, neoprašeno matico. Drujeci so navadno bolj slabi, pač pa zelo pridni za delo, kajti čebele in matica so mlade. Ker je pa drugi roj slabič, ga moramo pred ajdovo pašo združiti z drugo družino, ki je potrebna pomoči. Odvišno matico pa zamenjamo kot sem zgoraj navedel. Če nimamo rezervnih matic, odvezamo panju staro matico. Drugi dan vcepimo osiroteli družini matičnjak, ki smo ga odvzeli dobri družini. Matičnjaka ne smemo vcepiti takoj po odvzemu matice, kajti čebele bi nam ga pregrizle. Kakor hitro pa čebele zaznajo osirotelost, z veseljem sprejmejo vcepljeni matičnjak. Sedaj nastopi isto delo oziroma ista skrb kot sem ga opisal pri narejanju roja.

Ponovno opozarjam, ne trpite slabičev v svojem čebelnjaku! Julija meseca je čas, da jih združite ter s tem pridobite močno družino za ajdovo pašo. Če je količkaj vreme naklonjeno, ste gotovi, da si bo močna družina nabrala zimsko medeno zalogo in bo še nekoliko medu ostalo. Pri slabičih bodite uverjeni, da pri še tako ugodni paši ne naberejo toliko, da bi imele dovolj za prezimovanje. Druga težkoča pri slabičih je tudi ropanje. Takoj po ajdovi paši silijo čebele v druge sosednje panje, kamor jih vabi močan duh ajdovega medu. Živahne družine se roparic ubranijo, slabič pa navadno kloni pod navalom tujih čebel. Na ta način se nam dogodi, da roparice popolnoma izpraznijo napadeni panj. Po izpraznitvi enega pa silijo tudi v druge panje. Ropanje postane splošno in je lahko za čebelarjenje usodepolno. In vse to radi enega slabiča. Zatorej meseca julija kasirajmo vse slabiče ter pripravimo močne družine za ajdovo pašo. Bolje je imeti dve živahni družini kot deset slabičev!

Vrt in cvetlice

Josip Štrekelj:

Cepljenje vrtnic

Izmed raznih načinov cepljenja se poslužujemo pri vrtnicah cepljenja na oko, ker se najbolj obnese. Čas za to cepljenje traja od začetka junija do konca avgusta. Dasi je vendar bolje, ako cepimo v drugi polovici julija ali v avgustu, se mnogi prena glijo in cepijo že v juniju na tako zvano živo oko. To obstoja v tem, da najprej divjak (podlago) na kratko obrežejo in na to cepijo. Zaradi skrajšanja mladih in odstranitve drugih odganjkov sili sok v nastavljeno žlahtno očesce, da odžene in nekaj tednov kasneje tudi cvete. Ali zaradi odstranitve mladih in z njimi tudi listja je divjak moten v soku, ker je oropan hrane (ogljikove kisline), ki jo dobiva iz zraka. Zaradi tega opeša, da se niti v naslednjem letu ne opomore, večkrat pa tudi usahne. Taki cepiči tudi zelo težko prezimijo.

Mnogo boljše je cepljenje na speče oko, kasneje proti koncu julija ali v začetku avgusta, ki se razlikuje samo v tem, da pustimo na podlagi vse odganjke nedotaknjene. Cepič se zaradi neprikrajšanih in neodstranjenih odganjkov sicer prime, vendar pa ne odžene v tem letu. Ker pa raste podlaga nemoteno, si nabere toliko rezervnih hranil, da v naslednjem letu bujno raste in cvete. Naravno, da tako cepljenim vrtnicam odstranimo spomladi vse divje mladike, oziroma cepljene skrajšamo nekaj centimetrov nad žlahtnim očescem na korist cepičem.

Iz življenja in prirode

Živko Lovše:

Zgodovina zemlje

(Konec.)

Mnoga odkritja fosilnih ostankov so bila le slučajna. Najzanimivejša taka najdba je odkritje mamuta l. 1799. Neki tunguški ribič je opazil ob izlivu reke Lene v Ledeno morje čuden kos ledu. Skozi tri leta je opazoval ta kos ledu, ki je vsake pomladi prišel na dan, dokler se mu ni slednjič pokazala cela stran in okel ogromne živali. Dve leti na to se je led nenadoma stalil in gorostasno truplo je voda odložila na obali. Šele 7 let po prvem odkritju je prišlo to znanstvenikom do ušes. Truplo je bilo takrat že precej poškodovano. Na ušesih so dobili še dlake. Oči so bile še dobro ohranjene, prav tako tudi možgani. Deset mož je komaj spravilo te preostanke z mesta. Zanimivo je tudi to, da je bilo meso še tako dobro ohranjeno, da so ga psi in medvedje s slastjo požrli, čeprav smatrajo paleontologi, da je bila žival zakopana v ledu najmanj 30.000 let!

Zelo pogoste so najdbe fosilov v kamnolomih, nadalje pridejo na dan pri potresih, pri premikanju zemeljskih skladov, pri kopanju predorov, v rudnikih i. t. d. Neko posebno najdišče predstavlja jantar. V geološki preteklosti se je v velikanskih gozdovih cedila iz dreves smola, ki se je tam kopičila. V njo so zašle žuželke, katere je smola popolnoma zalila. Iz te smole je nastal jantar, poznan okrasni material, v katerem se pogosto najdejo tako popolno ohranjene žuželke, oz. njihovi odtisi, da je možno proučevati njihovo zgradbo do vseh potankosti. Podobno zanimanje je zbudilo odkritje preostankov onih živali, ki jih danes sploh več ni. Od teh so najbolj omembe vredni rakom podobni oklopniki, imenovani trilobiti, nadalje je živela cela množica današnjim školjkam podobnih ramenonožcev (brahiopodov), od katerih živi danes le še ena vrsta. V kredni formaciji so živeli polžem podobni amoniti, od katerih so bili največji tolikšni, da so merile njihove lupine do $2\frac{1}{2}$ m v premeru. Dalje mnoge školjke in polži, ki jih danes ni več, razen teh pa še mnoge druge nižje živali. Od vretenčarjev so zbudila posebno pozornost ogromna okostja današnjim kuščarjem podobnih plazilcev (Plesiosaurii, Dinosaurii, Ichtosaurii), od katerih je na pr. Iguanodon meril 30 m v dolžino, visok pa je bil skoro 15 m. Na njegovo obliko nas spominjajo stare slike, ki predstavljajo zmaje. Pripovedke o zmajih imajo torej neko podlago.

Okamenine, zlasti preostanki kosti, so bile znane že starim Grkom in Rimljanom, saj so jih že nekateri najpomembnejši grški filozofi spoznali kot živalske in rastlinske preostanke. Ko se je v srednjem veku zbudilo zanimanje za ta pojav, se je razvil živahen spor glede narave in pomena fosilov, kar je rodilo mnoge fantastične ideje. V 11. stoletju je arabski zdravnik in naravoslovec Ibn Sina trdil, da je naredila okamenine neka posebna plastična moč v notranjosti zemlje, drugi so prišli še do originalnejše ideje: da so fosili originalni modeli, ki si jih je napravil Bog za živali in rastline, da preizkusi pred ustvaritvijo svojo spretnost i. t. d.

Končno je vendarle zmagalo spoznanje, da so okamenine ostanki form, ki so živele v prejšnjih geoloških dobah. Prvi, ki je spoznal pravo naravo fosilov, je bil Leonardo da Vinci, a točno raziskal in utemeljil je to šele veliki francoski prirodoslovec Cuvier (izg. Kivijé) ob koncu 18. in začetku 19. stol.

Studij neprekinjenih vrst fosilov, t. j. da so živali najprej enostavnejše oblike, pozneje pa vedno bolj komplicirane, je dovedel tudi do točnejših spoznanj glede starosti zemlje in pogojev, pod katerimi se je moglo življenje razvijati. S tega vidika delimo vso zemeljsko zgodovino na več dob in formacij. Za določevanje geološke starosti sta dve možnosti: relativna in absolutna. Relativno določevanje sloni baš na paleontološki podlagi. Starost zemlje se more določiti na podlagi primerjave, kako in kje nastopajo posamezne določene okamenine, ki jim

pravimo vodilne okamenine. Vsaka vrsta plasti ima namreč svoje tipične okamenine in tako moremo določati, kako daleč so segali posamezni predeli in katere plasti so starejše in katere mlajše. Razumljivo je, da leže najstarejše plasti z najstarejšimi okameninami najgloblje. Ako najdemo na pr. neko okamenino v Alpah, drugo prav tako nekje v Andih, tretjo v Himalaji, nam bo takoj jasno, da so plasti, v katerih se te okamenine nahajajo, nastale istočasno in da so morda tvorile kedaj celoto.

Različni rodovi in vrste organizmov so živeli v različnih časih zgodovine. Eni so se znova pojavljali, drugi so izumirali ali se izpreminjali i. t. d. S tega idika deli stratigrafija, t. j. oni del geologije, ki raziskuje zemeljsko zgodovino in proučuje posamezne formacije, zemeljsko zgodovino na štiri različne dobe ali perijode, te pa na krajša razdobja ali formacije, kot to kaže razpredelnica na koncu tega sestavka.

Dobo, ko še ni bilo na zemlji nobenega živega organizma, zovemo azoik (grško: a = brez, zoon = žival). Druga doba je arheozoik (grško arhaios = prastar). Plasti te dobe kažejo že prve sledove živih organizmov, in sicer male enostaničarje (protozoa) ter neke račiče. V naslednji dobi paleozoiku (palaios = star) so se pojavile najstarejše živali in rastline. Od rastlinstva so živele orjaške preslice in praproti, večje od današnjih dreves, ki so tvorile nepregledne gozdove, njim pa se je v dugi polovici te dobe pridružilo še iglasto drevje. Od živali so bili takrat močno razviti rakom podobni trilobiti, poleg njih pa so se začeli razvijati amoniti; obe živalski vrsti sta danes izumrli. Morsko dno so pokrivale korale in školjkam slični ramenonožci, pa tudi posamezne školjke, polži in prvobitne vrste morskih lilij. Zelo zgodaj so se tudi pojavili škorpijoni, v karbonu pa že žuželke. Polagoma se pojavljajo v paleozojskih skladih že ribe, od devona dalje pa dvoživke, podobne današnjim močeradam in krokodilom.

V mesozoiku (mesos = srednji), tretji geološki dobi, so amoniti izpodrinili trilobite, število vrst ramenonožcev se je manjšalo, zato pa je bilo čimdalje več školjk. Mesto prejšnjih koral-poedink, so se v tem času razvili veliki koralni grebeni. Prejšnje dvoživke so nadvladali velikanski plazilci sauriji, o katerih je bilo že zgoraj govora; iz plazilcev pa so se v jurski formaciji razvili prvi ptiči. Tudi posamezni sesalci se že takrat pojavljajo. — Od rastlin so v tej dobi skoro ves čas prevladovala iglasta drevesa, v juri pa se je začelo že bujno razvijati listnato drevje. Rastlinstvo te dobe kaže tropski značaj, kar dokazuje, da je bilo tedaj milo podnebje.

V neozoiku (neos = nov) imamo še vedno školjke, katerim so se v čimdalje večjem številu pridruževali polži. Amoniti so koncem formacije nenadoma izumrli, najbrže so se vremenske prilike tako zelo in nenadoma izpremenile. Tudi ramenonožci so že redkost te dobe. Od prej tako obilnih iglokožcev so izumrle skoro vse morske lilije in ohranili so se

le morski ježki ter morske zvezde. Ribe in ptice so se v enakomernem tempu razvijale dalje. Plazilce, od katerih so omenjene velikanske oblike prav tako kakor amoniti koncem krede do zadnje izumrle, so izpodrinili sesalci, ki so se sedaj bujno razvijali. Najvišja, danes razvita forma sesalcev je človek, ki se je pojavil v začetku kvarterja. S tem pa se pričinja že predzgodovinska doba.

Na ta način si je ustvarila geologija časovna razdobja, s katerimi more določevati posamezne dobe v zgodovini razvoja našega planeta.

Toda skušali so določiti že tudi absolutno starost zemlje, t. j. izraziti jo v časovnih razdobjih, kot so leta. To pa je mnogo težavnejše, ker ni za tako računanje prave podlage. Številke, ki so jih razni geologi pri tem računavanju dobili, so kaj različne, z ozirom na to, kakršnih metod so se posluževali. Najnovejša metoda, s katero skušajo sedaj to vprašanje rešiti, je določevanje starosti potom razpadanja radija. Radij, ona dragocena snov, katere en sam gram je vreden bajne vsote, razpada počasi v plin helij in v svinec. Iz množine končnih produktov, ki so nastali pri tem razpadanju, se da določiti čas, ki je bil za to potreben, in na ta način so našli številke za starost posameznih geoloških dob, kakor jih kaže sledeča razpredelnica:

I. Azoik		IV. Mesozoik	135—180 milj. let
II. Arheozoik	1500 milj. let	a) Trias	
III. Paleozoik	360—540 milj. let	b) Jura	
a) Kambrij		c) Kreda	
b) Silur		V. Neozoik	55—65 milj. let
c) Devon		a) Tercier	
d) Karbon		b) Kvarter	
e) Perm			

Zbiranje in proučevanje okamenin nam je prineslo spoznanje, da predstavljajo izumrli organizmi dolgo in nepretrgano vrsto, v kateri se je oblika živali in rastlin močno izpreminjala. Starejše okamenine so enostavnejše po svoji zgradbi kot mlajše in tvorijo s starejšimi neprekinjeno vrsto, začeto pri enostaničnih praživalih in končano pri človeku, kar kaže, da so vsi organizmi, kateri so se pozneje razvili, bolj komplicirano zgrajeni od prejšnjih. To spoznanje je napravilo v naravoslovnem mišljenju 18. stoletja velik preobrat, kajti paleontologija je dala razvojni ali descendenci misli neizpodbitne dokaze.

Zadružni vestnik

KREDITNA ZADRUGA USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL. V LJUBLJANI RAZGLAŠA:

Upravni odbor Kreditne zadruge je sklenil, da bo dajal v bodoče posojila samo onim železničarjem, ki so najmanj že 3 mesece člani te naše zadruge.

Pozivljemo torej vse železničarje v območju naše Kreditne zadruge, da pristopijo v naše članstvo čimpreje, ker nihče ne ve, kedaj bo potreboval posojilo.

Delež znaša 100 Din, ki se lahko plača v obrokih. — Pristopnina znaša 15 Din.

PREDAVANJE O ZADRUŽNIŠTVU V MARIBORU.

Dne 25. maja se je vršilo pod okriljem Ljudske univerze v Mariboru predavanje o zadružništvu in socialni strukturi človeške družbe. Predaval je naš odlični sotrudnik g. univ. prof. dr. Veber. O vsebini bomo seznanili naše čitatelje v eni izmed prihodnjih števil *»Zadrugarja«*.

PREDAVANJA O ZADRUŽNIŠTVU NA NAŠI UNIVERZI

Za zimski semester so napovedana na naši univerzi predavanja o dušeslovju zadružnega gibanja. O kraju in času bomo pravočasno natančneje poročali.

Leposlovje

Josip V a n d o t :

Čuvajnica 37

(Nadaljevanje.)

Primožu ni bilo prav nič treba, da bi Racka priganjal. Racek je pričel kar sam od sebe pripovedovati o Anči, ki jo je do snoči smatral skoro za angela, pa mu je prejle Metka povedala, da je Anča čarovnica, ki za zlodjev rep striže vevericam repke. Snoči je bil pod njenim oken-
cem, lestvo je bil spet pristavil k zidu, ker je bil prepričan, da stari Raznožnik trdno smrči v izbi in Raznožnikica ostro piska v spanju, ker ji sem od vrat kaže huda môra črne zobe. Potrka na zamreženo lino. Nič. Trka in trka, a lestva se potrese, da Racek skoro omahne. — »Boš šel doli, smrkavec!« zagode spodaj srdit glas. Racka spreleti kurja polt, ker ve, da stoji pod lestvo sam Raznožnik in čaka, da poznemu vasovalcu malo prerahlja kosti. Pa se obotavlja in stopa počasi od klina do klina. Že je tik nad Raznožnikovo glavo in že hoče skočiti preko njega, da

mu varno zbeži. A že ga zgrabi Raznožnik za noge in ga potegne k sebi. — »Falot, kaj si mi hotel ukrasti tam gori?« ga nahruli in stisne za ramena. — »Nedolžnosti že ne, ker jo imate spravljeno za preveč trdno mrežo,« se zasmije Racek. A Raznožnik ga potrese s svojimi silnimi rokami, da se Racku prične vrteti v glavi. — »Na sveti večer si mi ušel, a nocoj mi ne boš,« nadaljuje srditi kmet in ga stisne še huje. »Ančo pusti v miru! Anča je namenjena boljšemu kot si ti, lačna nemarnost!« — Kljub težkemu pritisku se Racek zravna in zabrusi prevzetnemu Raznožniku v obraz: »Anča je moja in bo moja! Še snoči je rekla, da bo samo moja, pa če se vi na glavo postavite...« A Racek umolkne hipoma, zakaj gori v lini se oglasi glas, Ančin glas: »Saj laže, oče! Ničesar mu nisem rekla. Mrhar mi ne da nobene noči miru. Vedno rogovili tod gori, pa se ga ne morem otresti... Le dajte ga, oče, tega mrharja lažnivega! Da si zapomni!« — Od presenečenja Racek odreveni, a že v naslednjem trenutku ga popade silna togota. »Lažnivka grda!« zavpije gori v lino. »Že od zime sém si se mi obešala za vrat, pa si še upaš lagati?« — »Ni res, oče, ni res!« vrešči Anča skozi lino. »Mrhar laže, le dajte ga!« — Srditi Raznožnik hoče zdaj zares stisniti, a Racek se zasuče na petah in se mu izmuzne kakor podlasica. In beži, beži in se ustavi šele doma. Vso noč razmišlja samo o Anči in njenem izdajstvu, pa ne ve, kako bi ime- noval vse to in kaj naj pomeni vse to. Šele po maši je zvedel, da se za danes popoldne pripravlja pri Raznožniku velika pojedina: bogati, na obe očesi škilasti Gorjančev Peter pride s snubači, da pozne jeseni po- vede Ančo kot gospodinjo na svoj dom.

Racek je skočil s pograda. Obstal je sredi kolibe in se zasmeljal iz srca. »Ves dan mi je hodilo to po glavi in mi je bilo res nekam čudno pri duši. A ko je uganila Metka tisto o čarovnici z veвериčjimi repki, mi je postalo lahko pri srcu. Pa se bom smejal zdaj Anči v obraz, kadarkoli jo srečam. Kaj hočem? Že ni bila to tista ljubezen, kakršna je v pesmih, ki jih pojemo na vasi. Treba si bo izmisliti nekaj drugega in pogledati nekam drugam. Samo, če bom naletel na kaj drugačnega? Da nisem prejle obljubil Metki veverice, bi poslal Anči njen rep kot poročno darilo.«

Veselo je žvižgal in se pričel pripravljati za obhod po progih. Primož pa je stopil iz kolibe. Večer je bil veder, brez najtišje sapice. Z vrhov gorá je bila že izginila večerna zarja in iz presék, zevajočih med gorami, se je že plazil mrak. Iz vasi so prihajali preko polja zategnjeni, a vendar poskočni glasovi harmonike. Primož je postal in poslušal. Gledal je na Ovsenikovo hišo in na črno okence, ki je izza zelenja strmelo vanj, kakor da bi vabilo in prosilo nemo, a vendar zgovorno.

»Nocoj bodo pri Ovseniku plesali,« je pomislil. »In tudi Truda se bo vrtela. Vsa bo razgibana in obraz ji bo žarel. Kako lepa mora biti v svoji vzhičenosti! Časa imam nocoj in grem lahko pogledat. Veselje bo pri Ovseniku, a veselja je tako bore malo tu na moji čuvajnici. In s Trudo bi plesal...«

Za trenutek ga je obšla silna sla, ki ga je gnala naravnost preko polja do Ovsenika, do Trude, ki nemara sedi prav zdajle pri fantih in posluša njihove vesele, na vso moč prikrite zaljubljene besede. In se smeje z njimi in se Primoža ne spomni niti z najkrajšo mislijo. Harmonika pa poje, poje in ljubezen in veselje prepevata z njo... In bi šel in bi se s Trudo zavrtel v divjem plesu...

Rackovo zadovoljno žvižganje se je razlegnilo sem od kolibe, in tedaj je prešla Primožu vroča sla. Naglo se je obrnil in odšel v čuvajnico.

Metka se ga je oklenila in mu vsa vesela pripovedovala o veverici, ki ji jo prinese stric Racek jutri, ko pride v službo. A Primož je bil raztresen, skoro nevoljen in kratkih besedi. Še poslušal ni Gele, ki mu je pripovedovala, kaj je bila doživela danes pri fari in kako čudno so jo ogledovali ljudje. Pa to ni nič čudnega; tujka je in tujca ljudje gledajo vedno nekam po strani.

Trikrat se je Primož ozrl vanjo in trikrat je zlovoljen povetil pogled. Na Gelinem obrazu je videl neke čudne, grde pege, ki so bile na licu pod očmi prav posebno zgoščene. In ta obraz je primerjal s Trudinim rdečim, kakor breskev žametnim licem in nehote ga je streslo. Ko je Gela vstala in stopila trudoma k ognjišču, ga je neprijetno dirnilo, ko je videl nakaženi, naprej štrleči del njenega spodnjega života. Dasi je vedel, od kod prihaja vse to, mu je bil nocoj ta pogled vendar neprijeten in mu ni zbujal niti najmanjšega sočutja.

»Zakaj nisem šel k Ovseniku?« je pomislil nenadoma. »Ples je tam in tam je Truda...«

A se je naglo dvignil in rekel: »Vležem se za dve uri. Ob desetih moram nastopiti službo. In sem nekaj utrujen.«

Odšel je v sobo. Gela je gledala za njim in se čudila. Še nikoli ni videla moža tako kratkobesednega in mračnega. In je bila prepričana, da ga tare nekaj v srcu in je to nekaj morebiti samo spoznanje, da življenje na samotni čuvajnici nazadnje vendarle ni tako, kot si je domišljeval. Prišlo je razočaranje že v prvih dneh, in Primož si je zaželel tihih, a vendar živih dolenjskih gričev, sredi katerih sta živela tako lepo življenje. In nemara se zgodi, da se Primož povrne že čez nekaj let tja doli, proč od strahov, ki se noč in dan plazijo po tej čuvajnici.

Metka je zadremala pri mizi. Gela jo je zbudila, a Metkina glava je spet zdrknila na mizo. Zato jo je mati dvignila na svoje roke, da jo ponese na postelj.

»Jojme, veverička!« je blebetala Metka v spanju. »Jutri jo bom imela... jutri bo lep dan, joj, najlepši dan zame...«

»Tiho, tiho!« ji je šepetala mati. »Tiho, Metka! Očka spi.«

Naglo je slekla Metko in jo pogrnila z odejo. Luč v sobi je upihnila in šla po prstih v kuhinjo. Vsedla se je k mizi, uprla vanjo komolce in si z dlanmi podprla glavo. Gledala je v brlečo svetiljko in se neprestano smehljala. Nocoj so izginili za vedno iz čuvajnice strahovi, o katerih je

pravila stara Minara, izginili v veselem dolenjskem solncu, ob prijaznih, s trtami posajenimi griči, o katerih je sanjala Gela, sanjala že zaradi nevidnega, a vendar živega bitja, ki se je oglašalo sladko in prtajeno pod njenim sanjajočim sreem...

5.

Ponoči se je prebudil veter in je zapihal skozi dolino. Na vzhodni strani so se nad gorami prikazali oblaki, ki so za nekaj hipov obstali nad črnimi grebeni, a so se zasukali sunkoma in se jadrno pognali preko doline. Zakrivali so mesec, ki se je polagoma premikal nad svetom, a ga spet odkrivali, da so se po dolini podile črne sence kot pošastni duhovi. A onstran doline so obviseli oblaki med skalnatimi stenami, ki so jim zaprle pot proti zapadu; vrteli so se sem pa tja, kakor da si hočejo siloma odpreti pot, in so padali niže, vedno niže, dokler niso dosegli črnih gozdov. Tam pa so se raztegnili na daleč in na široko in pokrili vse gorovje. Samo nad dolino je bilo še jasno, a oblaki so se umikali tudi semkaj in vse je kazalo, da bo še ponoči pričelo deževati.

Primož je hodil gori in doli ob čuvajnici. Bilo mu je dolg čas in sam ni vedel, kaj bi počel med dolgim odmorom. Spati se mu ni ljubilo, a razmišljevati še manj. Nocojšnja noč se mu je zdela tako samotna kakor še nobena v življenju. Gledal je neprestano na uro, a kazalec se je pomikal počasi naprej, tako počasi, da bi bil Primož skoro verjel, da ura stoji, ako bi ne bil slišal njenega tiktakanja.

Na vasi je bila že davno utihnila harmonika in tudi fantovskega petja ni bilo slišati nocoj. Ovsenikova krčma se je svetila samo še z dvema okencema v pozno noč. A prav ti okenci nista dali Primožu miru. Neprestano je gledal na nju in neprestano je videl Trudo za tema dvema okencema. Mogoče se smeje z Bog ve kom, mogoče pa sedi ob okencu in misli nanj in se čudi, zakaj ga ni bilo nocoj. In ji je dolg čas, kakor je njemu dog čas.

(Dalje prihodnjič.)

Vsebina: Po kongresu Zveze nabavljajlnih zadrug drž. uslužbencev v Sarajevu (str. 161). — Resolucija (str. 165). — Inicijativa in zadržno gospodarstvo (str. 169). — Narodno gospodarstvo: Bankarstvo (str. 172). — Gospodinjstvo: O porcelanu (str. 176). — Manufaktura: Pripombe h krojni poli (str. 178). — Kuhinja: (str. 180). — Čebelarstvo: Osnovni pojmi naprednega čebelarja (str. 181). Navodila za delo v mesecu juliju (str. 183). — Vrt in cvetlice: Cepljenje vrtnic (str. 185). — Iz življenja in prirode: Zgodovina zemlje (str. 185). — Zadržni vestnik (str. 189). — Leposlovje: Čuvajnica 37 (str. 189).

»Zadrugar« izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Koldvorska ulica št. 39. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

mena, saj znaša uslužbenski davek preko 270 milijonov in ga presega izmed direktnih davkov samo še zemljarina. Zadružništvo drž. uslužbencev nikogar ne napada. Državni uslužbenci niso ugovarjali, ko so bili izločeni iz aktivnega političnega sodelovanja v korist svojega materielnega položaja. Prenašajo tudi to, če merodajni činitelji nimajo pravega razumevanja za njihove težnje. Od države ne zahtevajo, česar jim ne more dati. Ene pravice pa si ne puste jemati: s svojimi skromnimi prejemki, s svojim denarjem hočejo sami gospodariti. Zadružništvo je njih obramba, v zadružništvo zaupajo, ker sloni na pravičnih in danes tudi zdravih temeljih.

Ob zaključku je bila prečitana kratka izjava, s katero so se zborovalci enodušno pridružili resoluciji sarajevske skupščine.

Poziv članom!

Pozivljemo vse naše člane, ki kupujejo živila ali pa tudi manufakturo na kredit, da izpolnijo prvo, upravnemu odboru naslovljeno stran svoje nakupovalne knjižice, ako tega dosedaj še niso storili. Na določenem mestu naj se podpiše tudi članova žena.

Člani, ki spremene službeno edinico ali stanovanje, naj javijo spremembo zadrugi. V vsakem dopisu, ki ga naslovijo na zadrugo, naj navedejo svoj točen naslov.

Opozorilo čebelarjem!

Dne 29. t. m. se bo vršilo v Boh. Bistrici na Gorenjskem pri čebelnjaku g. Avšiča Maksa predavanje o čebelni bolezni »Nosemi« in o čebelarjenju v A. Ž. panju.

Pozivamo vse službe proste žel. čebelarje, posebno tiste, ki stanujejo ob gorenjskih progah, da se tega zanimivega in za čebelarje prepotrebne predavanja v čim večjem številu udeležijo. Predaval bo g. F. Borštinar, v. svet. v p., in g. A. Sluga.

Odhod iz Ljubljane z izletniškim vlakom ob 5.04 zjutraj.

Odbor.

Vsem zadrugarjem = čebelarjem!

Dne 30. junija t. l. bo čebelarska zadružna prodajalna vsled polletne inventure zaprta.

ODBOR.

Razvoz pošiljk na dom

Obveščamo naše ljubljanske člane, da jim bomo razvažali počenši s 24. julijem 1934 brezplačno živežne pošiljke na dom v naslednjih terminih:

IZ PRODAJALNE ŠIŠKA

članom, stanujočim v rajonu:

I. Vzhodno od kamniške proge, južno do Bleiweisove ceste in Vilharjeve ceste do vključno Celjske ulice (to je v splošnem Bežigrad, Stožice in okolica artiljerijske vojašnice) v dnevih 25., 26. ter 2. in 6. vsakega meseca.

II. Spodnja Šiška dne 27. in 4. vsakega meseca.

III. Zgornja Šiška, Dravljje, Glince, Dolnice dne 28. in 5. vsakega meseca.

IV. Mesto: zapadno od Kolodvorske ulice, tromostovja, Gradu, Gruberjevega nabrežja dne 28., 29., 3. in 5. vsakega meseca.

V. Vič, Glince, Rožna dolina, Brdo ostane kakor do sedaj razvoz s konjem počenši s 24. vsakega meseca.

IZ PRODAJALNE LJUBLJANA GLAVNI KOLODVOR:

VI. Mesto: vzhodno od Kolodvorske ulice, tromostovja, Gradu, Galjevice do mestne meje dne 24. in 25. ter 3. in 6. vsakega meseca.

VII. Kodeljevo, Štepanja vas, Zaloška cesta, Vodmat dne 27. in 2. vsakega meseca.

VIII. Zelena jama, Jarše, Tomačevo dne 26. in 2. vsakega meseca.

V zgoraj navedenih terminih je vsaka druga dostava živil na dom izključena, ker bodo naša vozila v teh dneh z rednim razvozom polno zaposlena. Članom, kateri bi naročali živila izven termina in eventuelno v prodajalnah izven rajona, bomo pošiljke sicer dostavili, vendar jim moramo zaračunati za ta dovoz dvojno izmero sedanje cene za razvoz.

Naročilo mora dospeti k blagajni dva dneva pred dnevom brezplačne dostave. Kdor naroči robo več dni pred brezplačnim terminom in se hoče poslužiti brezplačnega prevoza, naj to označi pri naročilu, da se mu roba potem dostavi ob prvem naslednjem terminu brezplačnega razvoza. N. pr.: Član iz rajona I. prodajalne Šiške naroči 27. živila. Če hoče imeti brezplačno dostavo, napiše na naročilnici: »Dostava brezplačna«. Živila se mu dostavi v tem primeru 2. v mesecu.

Znižanje cene mleku

Počenši s 15. junijem t. l. smo ceno mleku znižali za 20. para pri litru, tako da stane sedaj liter Din 2.—. Radi tega pozivamo vse naše ljubljanske člane-zadrugarje, da naročijo v naši zadrugi polnomastno in zajamčeno čisto pasterizirano mleko, ki se dostavlja na dom v higijensko pomitih zaprtih steklenicah.

Člani, ki bi želeli v poletnem času, da se jim dostavlja tudi mleko za kisanje, naj naročijo pri naših donašalkah pravočasno nepasterizirano mleko.

Zadrugarji, ki niste še odjemalci zdravega mleka, naročite ga takoj pri naših blagajnah v združnih prodajalnah!

Opozarjamo ljubljanske člane, da nam je le z združenimi močmi mogoče doseči uspeh: to je znižanje cene in dobro kakovost.

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r. z. z o. z. v Ljubljani

Centrala: Ljubljana, Masarykova cesta 17, telefon št. 2241 in 2248.

Prodajalno:	}	Ljubljana:	Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 2248
			Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 2641
		Maribor:	Koroški kol., Frankopanska cesta 34, telefon 2061.
			Glavni kol., Aleksandrova cesta 49

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 6

veljaven od 21. junija 1934.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati, event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le
tako ob prejemu blaga!

MLEVSKI IZDELKI

Moka, Ogg . . . . . kg	2.70
„ Og . . . . . „	2.70
„ št. 2 . . . . . „	2.50
„ št. 5 . . . . . „	2.30
„ pšenična, enotna . . . . . „	2.40
„ ajdova . . . . . „	4.—
„ ržena . . . . . „	2.—
„ koruzna . . . . . „	1.75
„ krmilna . . . . . „	1.45
Zdrob, pšenični . . . . . „	3.—
„ koruzni . . . . . „	2.—
„ činkvantin . . . . . „	2.75
Otrobi, pšenični drobni . . . . . „	1.35
„ „ debeli . . . . . „	1.45
„ koruzni . . . . . „	1.25
Drobtine . . . . . „	7.—

TESTENINE

Makaroni jajčni v kartonu kg	9.25
Špageti jajčni v kartonu „	9.25
Makaroni, jajčni . . . . . „	8.25
„ domači . . . . . „	6.—
Polži, jajčni . . . . . „	8.25
„ domači . . . . . „	6.—
Rezanci, domači, široki . . . . . „	6.—
Špageti, domači . . . . . „	6.—
Fidelini, domači . . . . . „	6.—
Krpice, domače . . . . . „	6.—
Zvezdice, domače . . . . . „	6.—
Jajnine . . . . . „	16.—

ZRNJE

Riž, Carolina . . . . . kg	11.—
„ Ia . . . . . „	7.50
„ Ila . . . . . „	5.—
Koruzna, debela, ... kg	1.30
„ drobna, činkvantin „	2.10
Kaša . . . . . „	3.—
Ješprenj . . . . . „	3.50
Ješprenječek . . . . . „	7.50
Fižol, cipro . . . . . „	4.75
„ prepeličar . . . . . „	3.50
Leča, debela Ia . . . . . „	12.—
„ Ila . . . . . „	6.—
Grah, zelen . . . . . „	12.—
Piča za kure . . . . . „	1.50
Ptičja hrana . . . . . „	8.—

SLADKOR

Sladkor v kockah . . . . . kg	15.25
„ sipa drobna . . . . . „	13.50
„ sipa debela . . . . . „	13.60
„ v prahu . . . . . „	15.50
Bonboni . . . . . „	26.—
„ polnjeni Ia . . . . . „	40.—
„ polnjeni Ila . . . . . „	30.—
Kandis . . . . . „	24.—
Margo slad . . . . . „	44.—
Šumeča limonada . . . . . kom.	1.—

SOL

Sol, morska . . . . . kg	2.75
„ namizna . . . . . „	3.50
„ fina . . . . . „	5.—

KAVA

Kava, Perl . . . . . kg	76.—
„ Portorico . . . . . „	76.—
„ surova Ia . . . . . „	62.—

Kava, surova Ia . . . . . kg	50.—
„ žgana . . . . . „	70.—
„ žgana »Special« . . . . . „	83.—
„ žgana Rio . . . . . „	60.—
„ Hag vel. . . . . zav.	27.—
„ Hag mali . . . . . „	14.—

ŽITNA KAVA

Ječmenova, slajena, za-	
družna . . . . . kg	9.—
Ječmenova, zadružna . . . . . „	6.—
Ržena, slajena, zadružna „	10.—
Dr. Pirčeva . . . . . „	12.—
Kneipp . . . . . „	12.—
Proja . . . . . kg	8.—
Žika . . . . . „	13.—

Uvedli smo v lastnih zavojih domač izdelek žitne kave ter ga damo članom v primeru, če niso izrecno naročili znamke kake druge žitne kave.

OSTALE KAVINE PRIMESI

Figova kava . . . . . kg	20.—
Enrilo . . . . . „	19.—
Enrilo . . . . . doza	16.—
Redilna kava . . . . . kg	18.—
Cikorija Franck . . . . . „	16.—
„ kolinska . . . . . „	16.—
„ Favorit . . . . . „	16.—

MAST

Mast . . . . . kg	17.—
Mast v dozah po 5 kg . . . . . doza	95.—
Ceres, bel, rumen . . . . . kg	24.—
Čajno maslo Ia . . . . . „	34.—
„ „ Ila . . . . . „	29.—
Kuhano maslo . . . . . „	26.—
Zaseka, domača . . . . . „	15.—

MESNI IZDELKI

Slanina, soljena . . . . . kg	17.—
„ tirolska . . . . . „	20.—

Slanina, krušna . . . . kg	*
„ »hamburška«	*
„ prekajena, debela „	19'—
„ papricirana	*
Salame, ogrske	50'—
„ milanske	50'—
„ domače	50'—
„ krakovske	25'—
„ letne	20'—
„ navadne	10'—
„ tirolske	22'—
„ posebne	20'—
Salamini	45'—
Salame, pariške	20'—
Francoski jezik	36'—
Safalade . . . . . kom.	2'—
Hrenovke	2'—
Klobase, kranjske . . . . kom.	4'—
Meso, prekajeno vratina . kg	*
Kare brez kože	19'—
Kare s kožo	18'—
Šunke s kožo in brez kože „	20'—
„ „ „ kuh.v narezu „	45'—
„ zvitke	*
Reberca brez kože	*
Carsko meso	*
Prsni vršci	15'—
Kračje	*
Jeziki, goveji	26'—
„ svinjski	20'—
Repi, svinjski	11'—
Svinjski parklji	5'—
Svinjske glave brez kosti „	*
Ocvirki	7'—

* Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

DELIKATESH

Sardine, doze à 1 kg . . . kg	30'—
„ . . . . . kom.	1'50
„ 1/3 . . . . . škat.	10'—
„ velike 1/4	6'—
„ srednje 1/5	5'—
„ male 1/10	3'—
Sard. obr. s kaper., velika „	7'—
„ „ „ „ mala „	3'50
Sardele, očiščene . . . . kom.	—75
Tunina . . . . . škat.	16'—
Polenovka, suha, nova . kg	20'—

Med, cvetlični . . . . . kg	18'—
„ „ vel. kozarec	20'—
„ „ mali kozarec	12'—
„ „ vel. lonček	7'—
Med, cvetlični, sred. lonček	4'—
„ „ mali lonček	1'75
Sir, Chalet Ia . . . . . kom.	3'—
„ „ Ila . . . . . „	1'50
„ trapistovski . . . . . kg	20'—
„ stiški . . . . . „	22'—
„ Ia . . . . . „	25'—
„ liptavski . . . . . „	30'—
„ salami a la »Edamski« „	25'—
„ »Parmezan« . . . . . kg	90'—
Kvargelni . . . . . kom.	—50
Maggi, velike . . . . . stekl.	31'50
„ srednje . . . . . „	18'75
„ male . . . . . „	12'—
„ na drobno . . . . . dkg	1'60
Juhan, velike . . . . . stekl.	12'—
„ male . . . . . „	6'—
„ na drobno . . . . . dkg	1'—
Kocke za juho »Graf« . . kom.	1'—
„ „ „ »Maggi«	1'25
Guljaš, ekstrakt . . . . . zav.	4'—
Gorčica (zenf) . . . . . koz.	9'—
Gorčica . . . . . kg	20'—
Keksi v zavitkih . . . . . zav.	6'—
„ „ „ à 1 kg . kg	20'—
„ na vago . . . . . „	20'—
„ v pločev. dozah . . . . doza	24'—
Otroški piškoti . . . . . zav.	15'—
Napolitanke, dolge . . . . kom.	1'—
„ „ „ . . . . . zav.	15'—
Dezert šnite . . . . . kom.	2'—
Oblati . . . . . zav.	15'—
Guljaž, goveji . . . . . doza	8'—
Jetrna pasteta . . . . . „	5'—
Sardelna pasteta . . . . . „	6'—
Čaj v dozah . . . . . vel. d.	26'—
Čaj v zavitkih . . . . . zav.	3'50
„ „ „ . . . . . „	6'50
„ „ „ . . . . . „	7'50
„ „ „ . . . . . „	14'—
Brazilski Mate čaj . . . . . „	3'50
Čaj na vago . . . . . kg	100'—
Kakao Ia . . . . . „	48'—
„ Ila . . . . . „	38'—
Čokolada à 1/4 kg . . . . tabl.	10'—
„ à 1/10 „ . . . . . „	4'50
„ à 1/20 „ . . . . . „	2'50
„ z lešniki 1/2 kg „	29'—
„ „ „ 1/3 „ „	20'—
„ „ „ 1/5 „ „	12'—
„ „ „ 1/24 „ „	2'50
„ mlečna 1/14 kg . „	5'50
„ „ 1/7 „	11'—
„ „ . . . . . „	1'—
Paradižniki 1/3 „ Kulpin „	4'50
„ 1/2 „ „ „	10'—
Marmelada Ila . . . . . kg	19'—
„ jabolčna doza à „	20'—

Marmelada, marelična . . kg	29'—
„ marelična doza à 1 kg	30'—
Ovomaltine velika . . . . doza	56'—
„ srednja . . . . . „	32'—
„ mala . . . . . „	16'—
Citronat . . . . . kg	100'—
Kapri . . . . . „	40'—
Soda bicarbonat . . . . . „	14'—
Kruh, črn in bel . . . . štruca	2'—
Kvas . . . . . kg	35'—
Jajca, štajerska, dnevna	
cena . . . . . kom.	—
Kaaba, redilna hrana čok.	
okusa . . . . . vel. zav.	14'—
Kaaba, redilna hrana čok.	
okusa . . . . . mal. zav.	7'—

SADJE

Češplje, suhe, bosanske . kg	9'—
Orehi, celi . . . . . „	9'—
Orehova jedra . . . . . „	30'—
Rožiči, celi . . . . . „	5'—
Rožičeva moka . . . . . „	6'—
Mandeljni, Ia . . . . . „	48'—
„ Ila . . . . . „	32'—
Rozine Ia . . . . . „	16'—
„ Ila . . . . . „	12'—
Grozdiči -Vamperli . . . . „	14'—
Čebe . . . . . „	12'—
Čebula, egiptovska, nova „	3'50
Česen . . . . . „	4'50
Limone . . . . . kom.	0'75
Dateljni . . . . . kart.	10'—
Fige dalmatinske . . . . . kg	4'50
Mak, plavi . . . . . „	10'—
Lešniki, tolčeni . . . . . „	34'—
Pinjoli . . . . . „	66'—
Krompir, novi, dnevna cena	

TEKOČINE

Kis za vlaganje l	3.—
„ vinski 6% . . . . . „	4:50
„ navadni 6% . . . . . „	3.—
Olje, namizno . . . . . „	12.—
„ italijansko . . . . . „	18.—
„ bučno . . . . . „	15.—
„ olivno . . . . . „	16.—
Brandy 0:35 l . . . . . stekl.	32.—
„ 7/10 l . . . . . „	52.—
Rum, IIa à 1/2 l . . . . . „	20.—
„ Ia à 1/2 l . . . . . „	34.—
„ Ia à 1 l . . . . . „	58.—
Žganje, borovničar à 1/2 l „	22.—
„ hruševac à 1/2 l „	18.—
„ tropinovec à 1/2 l „	18.—
„ brinjevec à 1/2 l „	18.—
„ slivovka à 1/2 l „	18.—
„ marečno à 1/2 l „	18.—
Florijan grenki ali sladki l	42.—
Vino Vermut . . . . . „	26.—
„ belo, štajersko . . . . . 11 in 13	
„ cviček . . . . . „	11.—
„ dalmatinsko, belo . . . . . „	9.—
„ „ črno . . . . . „	9.—
„ Opolo . . . . . „	9.—
Prošek . . . . . „	20.—
Francosko žganje . . . . . vel. stekl.	48.—
„ „ <small>naravno ali s umetno kremo</small> sred. „	24.—
„ „ <small>naravno</small> mala „	10.—
Rum, esenca . . . . . stekl.	8.—
Malinovec à 1/2 l . . . . . „	14.—
Malinovec na vago . . . . . kg	18.—
Rogaška voda à 1 1/2 l . . . . . stekl.	7.—
Rogaški Donati à 1 l . . . . . „	6:50
Radenska voda 1 1/2 l . . . . . „	7.—
Grenka voda Fr. Jožefova „	13:50
„ „ Palma . . . . . „	10.—
Chabeso . . . . . stekl.	2.—

DIŠAVE

Poper, cel in zmlet . . . . . zav.	3.—
Cimet, „ „ „ . . . . . „	3.—
Klinčki (žbice) . . . . . „	2:50
Piment, cel in mlet . . . . . „	2:50
Lavorjevo zrnje (lorber) „	1.—
„ listje . . . . . „	1.—
Janež . . . . . „	2:50
Kumna . . . . . „	2:50
Muškatovi orehi . . . . . kom.	—50
Muškatov cvet . . . . . zav.	3.—
Vanilija v šibkah . . . . . kom.	1:25
Žafran . . . . . zav.	—75
Paprika, huda . . . . . „	3.—
„ sladka . . . . . „	3.—
Ingver . . . . . „	3.—
Korjander . . . . . „	2:50
Majoran . . . . . kg	64.—
Kamilce . . . . . „	28.—

POTREBŠČINE ZA PERILO

Milo, Benzit . . . . . kos	5.—
„ Zlatorog, navadno . . . . . kg	10.—

Milo, Zlatorog, terpent. . . . . kg	12.—
„ Hubertus, sivo . . . . . „	9.—
„ „ navadno . . . . . „	10.—
„ „ terpent. . . . . „	12.—
„ Schicht, navadno . . . . . „	11.—
„ „ terpent. . . . . „	13.—
„ Merima . . . . . „	12.—
„ Sunlight . . . . . kom.	2.—
Soda za pranje . . . . . kg	1:75
Lug . . . . . „	4.—
Plavilo v kockah . . . . . zav.	2:50
Plavilni papir . . . . . „	1:50
Boraks . . . . . „	2:50
„ carski . . . . . škatl.	5:75
Škrob rižev . . . . . „	5.—
„ „ . . . . . zav.	1:50
Henko soda . . . . . „	3.—
Ženska hvala . . . . . „	2:50
>Tri< soda . . . . . „	3.—
>Radion< . . . . . „	5:50
Snežinka . . . . . „	4:50
>Persil< . . . . . „	6.—
>Lux< . . . . . „	4:50
>Ena< milne luske . . . . . kg	28.—
Vrvi za perilo, po 15, 20, 25, 30, 35, 40 m	Cene po kvaliteti

TOALETNO MILO

Elida Favorit . . . . . kom.	8.—
„ kopalno . . . . . „	12.—
„ Ideal . . . . . „	15.—
Tosca . . . . . „	—
Dolly . . . . . „	5.—
Lavendel . . . . . „	—
Speick . . . . . „	10.—
Glycerin . . . . . „	4 in 9
Mandeljnovno . . . . . „	6.—
Olivia, mala . . . . . „	4.—
„ velika . . . . . „	7:50
Otroško . . . . . „	8.—
Marija . . . . . „	10.—
Osiris . . . . . „	6.—
Domače . . . . . „	3.—
Karbol . . . . . „	4.—
Za roke . . . . . „	4:50
„ britje II . . . . . „	3.—
„ „ I . . . . . „	8.—

POTREBŠČINE ZA ČEVlje

Krema, črna . . . . . vel. škatl.	12.—
„ „ . . . . . sred. „	7.—
„ „ . . . . . mala „	5.—
„ rjava . . . . . škatl.	5.—
„ rumena . . . . . „	5.—
„ bela . . . . . „	5.—
Albion, bela . . . . . stekl.	—
„ siva . . . . . „	—
Mast za čevlje . . . . . škatl.	4.—
Krtače za blato . . . . . kom.	4.—
„ za mazanje . . . . . „	1:50
„ za svetljenje . . . . . „	12.—
Vrvice za čevlje, črne dolge par	1:50

Vrvice za čevlje, črne, kratkepar	1:25
„ „ „ rjave, kratke „	1.—
„ „ „ rjave, dolge „	1:50
Vezalke, nanjene . . . . . „	2.—
Olje za mazanje podplatovstekl.	8.—

DRUGE POTREBŠČINE

Kalodoni . . . . . tuba	6:50
Chlorodoni . . . . . „	6:50
Doromad . . . . . „	7:50
Odol . . . . . vel. stekl.	65.—
„ „ . . . . . sred. „	35.—
„ „ . . . . . mala „	22.—
Ustna voda . . . . . stekl.	20.—
Parfem . . . . . „	16.—
Kolonska voda . . . . . mala stekl.	13.—
„ „ . . . . . vel. „	24.—
Esene na kolonsko vodo . . . . . stekl.	16.—
Krema na kožo . . . . . tuba	12.—
Nivea krema . . . . . škatl.	10.—
Vazelina, blida . . . . . „	6.—
Puder, blida . . . . . „	10.—
Krtače na sobe, velike . . . . . kom.	12.—
„ „ „ male . . . . . „	8.—
„ „ roke . . . . . „	2:50
„ „ obleke . . . . . „	16.—
„ „ ribanje . . . . . „	4.—
„ „ parkete . . . . . „	27.—
Omela bombažna (pavola) „	32.—
Omela na parkete . . . . . kom.	24.—
„ mala . . . . . „	12.—
Metle, velike . . . . . „	11:50
„ male . . . . . „	8.—
Metlice, otroške . . . . . „	5:50
„ na obleko . . . . . „	6.—
„ na posodo . . . . . „	1:50
Čistilo na parkete . . . . . vel. tuba	24.—
„ „ „ mala „	13.—
Sidol . . . . . tuba	5:50
Svitol . . . . . „	4:80
Vim . . . . . kom.	2:50
Hobby prašek . . . . . „	5.—
Ominol . . . . . „	2:50
Pesek na email posodo . . . . . zav.	1.—
„ „ „ „ s prep. „	1:50
„ „ „ „ „ „ „ „	2.—
„ „ alum. „ . . . . . „	3:25
Peščeno milo za roke . . . . . „	4:50
Prašek na srebro in zlato „	3:25
Smirkovo platno . . . . . pola	1:50, 2:25
Tepači, veliki . . . . . kom.	18.—
„ srednji . . . . . „	13.—
„ mali . . . . . „	8.—
Olje na šivalne stroje . . . . . stekl.	4.—
Platnene vrečice, male . . . . . kom.	8.—
„ „ srednje „	12.—
„ „ velike „	15.—
Morska trava Iaa . . . . . kg	4.—
Hranilniki . . . . . kom.	40.—

Sveče, velike	pak.	7.—
„ „	kom.	1'20
Sveče, male	pak.	7.—
„ „	kom.	0'70
Kadilo	kg	30.—
Nagrobne lučke	kart.	11.—
Nočne lučice	škatl.	2.—
Vžigalice	pak.	10.—
„ „	škatl.	1.—
Zobotrebci	zv.	—'50
Črnilo	stekl.	3.—
Svinčniki, navadni	kom.	1'50
„ tintni	„	3'50
Peresniki	„	2.—
Predpražniki iz mor. trave	„	14'50 do 60
Slama za predsobe, Ia	„	10.—
„ „ „ IIa	„	4.—
Muholovci	„	1.—
Prah za čiščenje obleke	„	10.—
Šampon	„	3.—
Pergamentni papir	poln	1.—
Celofan papir	„	4.—
Pasovi, usnjeni	kom.	8.—
Grafit	kom.	—'50
Pasta za peči	škatl.	3.—
Peharji, veliki	kom.	7.—
„ srednji	„	5.—
„ mali	„	4.—
Stručnice, velike	„	8.—
Stručnice, srednje	„	7.—
„ male	„	6.—
Šolnice, lesene	kom.	9.—
Šivanke	zav.	1'50

Šukanec, bel, črn št. 10-12 valj.	4'50
„ „ „ „ 16-36 „	3'50
„ „ „ „ 40-60 „	2'75
Flit . . . . . mala doza	16.—
„ . . . . . velika „	29.—
„ s škropilko . . . . . kart.	51.—
Škropilka za Flit . . . . . kom.	22.—
Obešalniki, veliki . . . . . „	15.—
„ mali . . . . . „	2'50
Pralni stroji . . . . . „	13.—
„ „ . . . . . „	14.—
„ „ . . . . . „	16.—
„ „ . . . . . „	18.—
Pile, trioglate . . . . . „	5.—
„ „ . . . . . „	5'50
„ ploščnate . . . . . „	9'50
„ „ . . . . . „	11.—
„ „ . . . . . „	13.—
Rahljači brez ročaja . . . . . „	12.—
„ z ročajem . . . . . „	15.—
Brusači . . . . . „	13.—
Kladiva za meso . . . . . „	12.—
Škropilke za vrt po velikosti	
Prijatelj gospodinj za šteditnik, 19, 20, 21 cm širok . . . . . kom.	170.—
»Šted Regulator« za šteditnik, 19, 20, 21, 22 cm širine . . . . . „	80.—
»Šted Regulator« s ploščo 18×12 col . . . . . „	150.—
21×12 col . . . . . „	160.—
24×12 col . . . . . „	170.—
Sparklet steklenice . . . . . kom.	150.—
Drobnilnice . . . . . „	38.—

Mesoreznice . . . . . „	50.—
Žlice, navadne . . . . . „	3, 6'50
Žlice, alpaka . . . . . kom.	13'50
Žlice, kavne, navadne . . . . . „	2'-3'-
„ „ alpaka . . . . . „	7.—
Vilice, navadne . . . . . kom.	9'- do 13'-
„ alpaka . . . . . kom.	13'50
Noži, navadni . . . . . kom.	10'- do 13'-
„ alpaka . . . . . kom.	24.—
Kolesa »Waffenrad« . . . . . „	1700.—
„ »Kosmos« . . . . . „	1200.—
Vozički za prev. živil . . . . . „	320.—
Prazne pušice . . . . . „	5.—
„ „ . . . . . „	10.—
»Mali sadjar« . . . . . knjiga	5.—
»Mali vrtnar« . . . . . „	5.—
Umetno gnojilo . . . . . kg	2.—

KURIVO

Drva, bukova, cela		Po dnevni ceni
„ „ žagana		
„ mehka v kolob. kom.	4'50	
Premog, trb., kosovec		
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.		

Vsak četrtek ali petek sveže morske ribe!

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste poreclana, stekla itd.

KURIVO

(bukova drva, kolobarje in premog)

si nabavite že sedaj. V deževnem jesenskem vremenu Vam ne bomo mogli postreči s tako dobrim in suhim blagom

MED CVETLIČNI

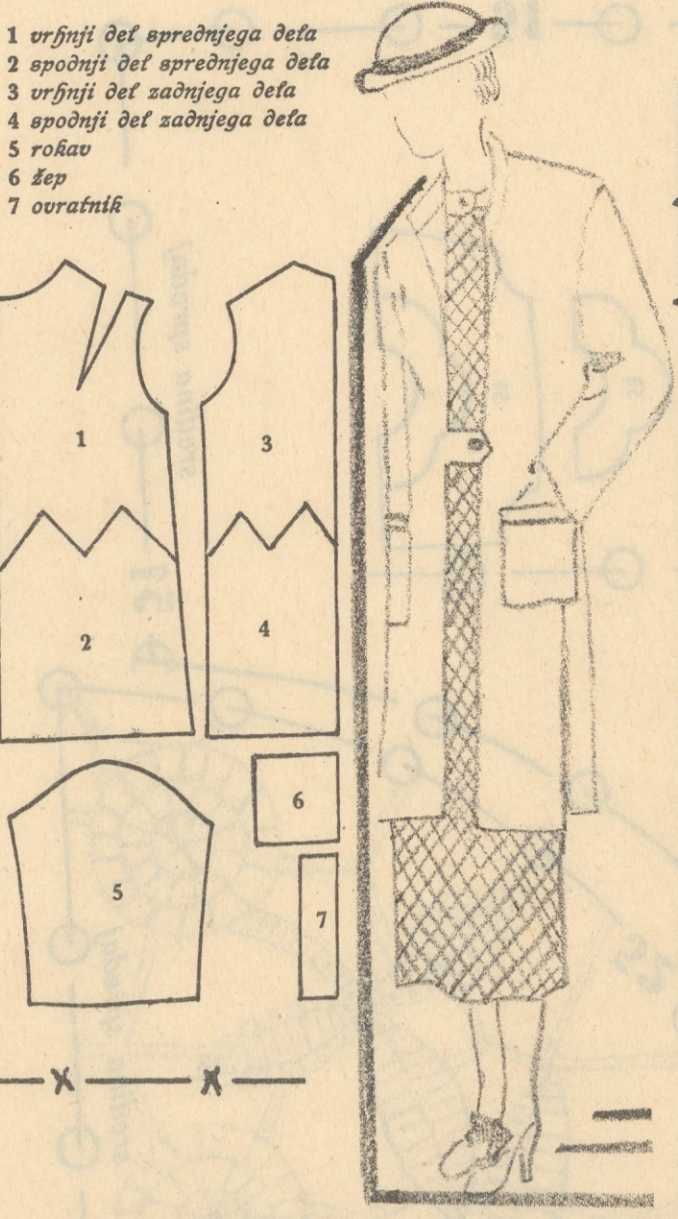
najboljše kakovosti, ki krepi srce in živce, dobiš

V NAŠI ZADRUGI

Zadruga je pričela v Ljubljani, Masarykova cesta 17, z izdelovanjem perila. Perilo izdelujemo po meri v najkrajšem času. Izdelujemo pa tudi konfekcijsko perilo, ki nas ne stane nič več kot če bi kupovali iz tovarne. Nadejamo pa se razen tega, da bomo delavce, ki so s konfekcijo zaposleni, lahko bolje plačevali. — Kroj je prvovrsten.

Štev. 1 Tricetrni dolgi plašč ali paletó

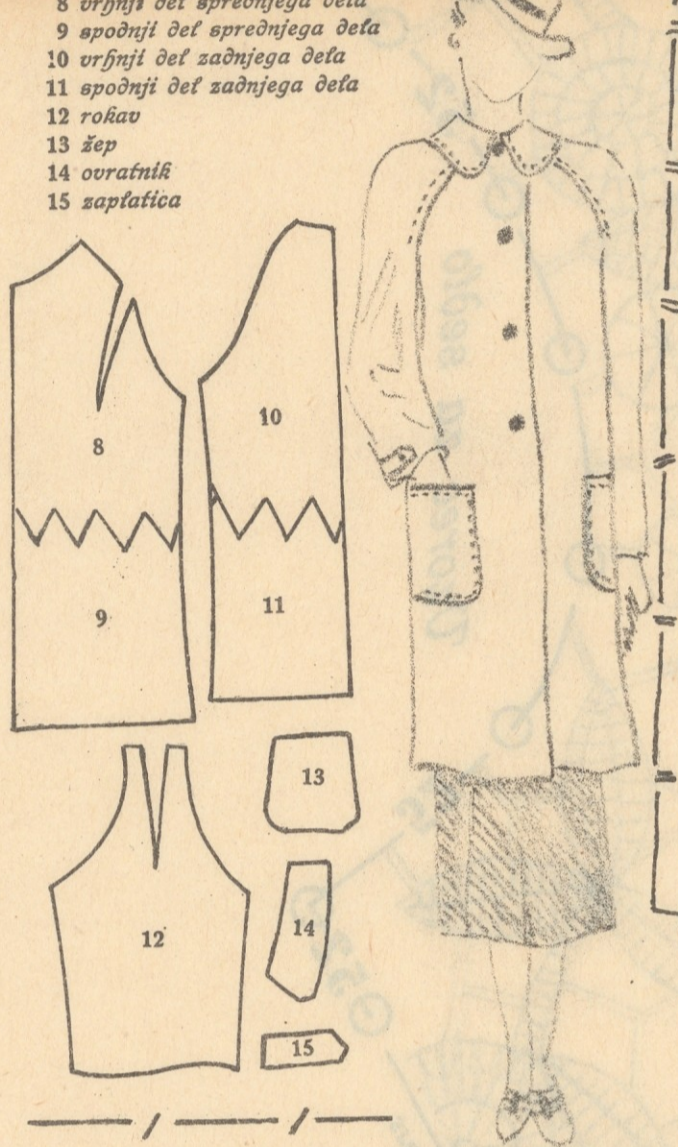
- 1 vrhnji del sprednjega dela
- 2 spodnji del sprednjega dela
- 3 vrhnji del zadnjega dela
- 4 spodnji del zadnjega dela
- 5 rokav
- 6 šep
- 7 ovratnik

Ta paletó je popolnoma preprost. Spredaj ni prekritan, tako da se lahko priroji iz ene širine blaga. Ovratnik je raven, šepi so naki. Kroj za la paletó je risan po zgornji širini 98 cm.

Štev. 2 Sportni paletó

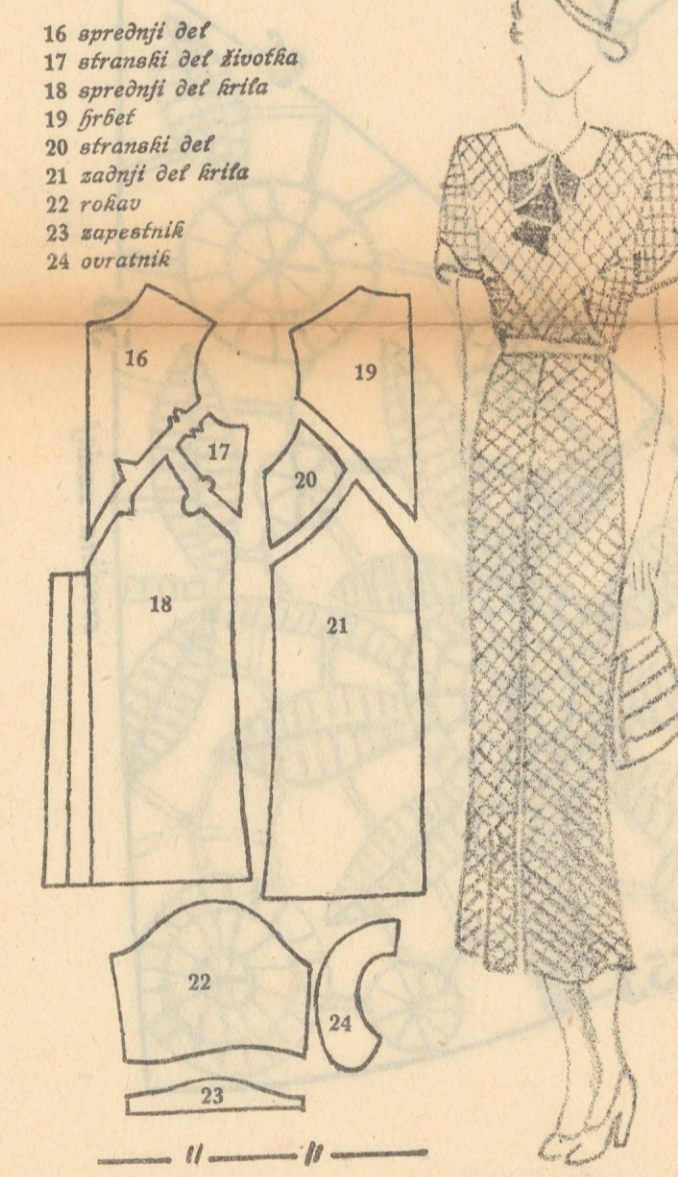
- 8 vrhnji del sprednjega dela
- 9 spodnji del sprednjega dela
- 10 vrhnji del zadnjega dela
- 11 spodnji del zadnjega dela
- 12 rokav
- 13 šep
- 14 ovratnik
- 15 srajčica

Ta paletó je spredaj prekritan in zapet visoko k vratu. Rokavi so krojeni „račan“. Ker je poja prekrita, sem morala sprednje in zadnje dele prerezati. Pri prirojanju šij potlačite na blago tako zložena kašor je naravnano na pomajševanju kroju pri strani.

Štev. 3 Obleka iz kariranega blaga

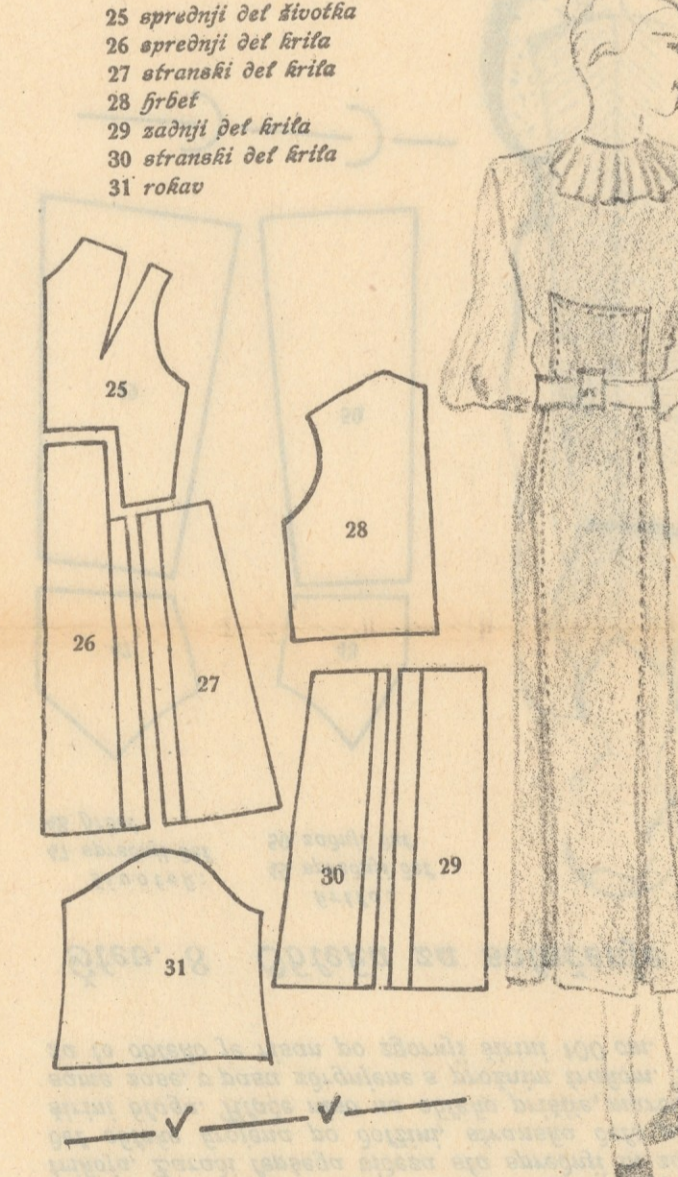
- 16 sprednji del
- 17 stranski del blazika
- 18 sprednji del krila
- 19 frček
- 20 stranski del
- 21 zadnji del krila
- 22 rokav
- 23 zapesnik
- 24 ovratnik

Tako obleka sestite iz enobarone suite ali lahkega volnega blaga. Sprednji del krila je dvignjen nad pas in pošil na žvotek. Na krilu je na vsaki strani sprednjega dela po ena guba, pošila do vršine blaga. Stranski rokavi segajo le do komolca. Da se obleka lahko obtece čez glavo, ima spredaj kratke razpore, ki je pokrit s cipkastim ali svilenim žabojem. Kroj za to obleko je risan po zgornji širini 98 cm.

Štev. 4 Praznična obleka

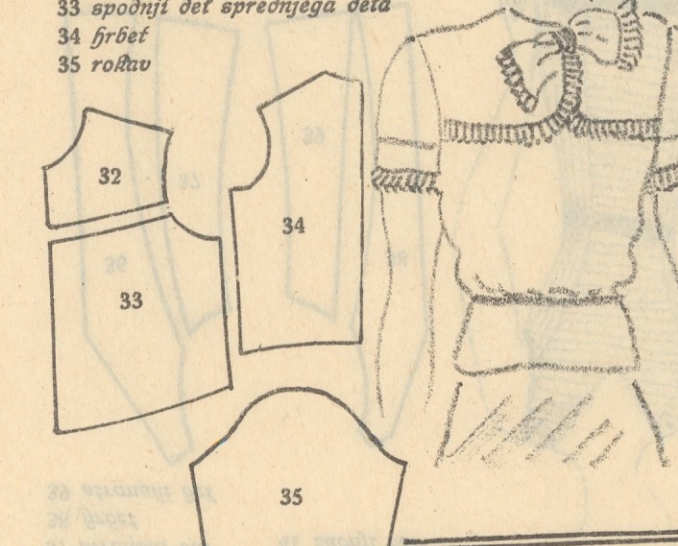
- 25 sprednji del blazika
- 26 sprednji del krila
- 27 stranski del krila
- 28 frček
- 29 zadnji del krila
- 30 stranski del krila
- 31 rokav

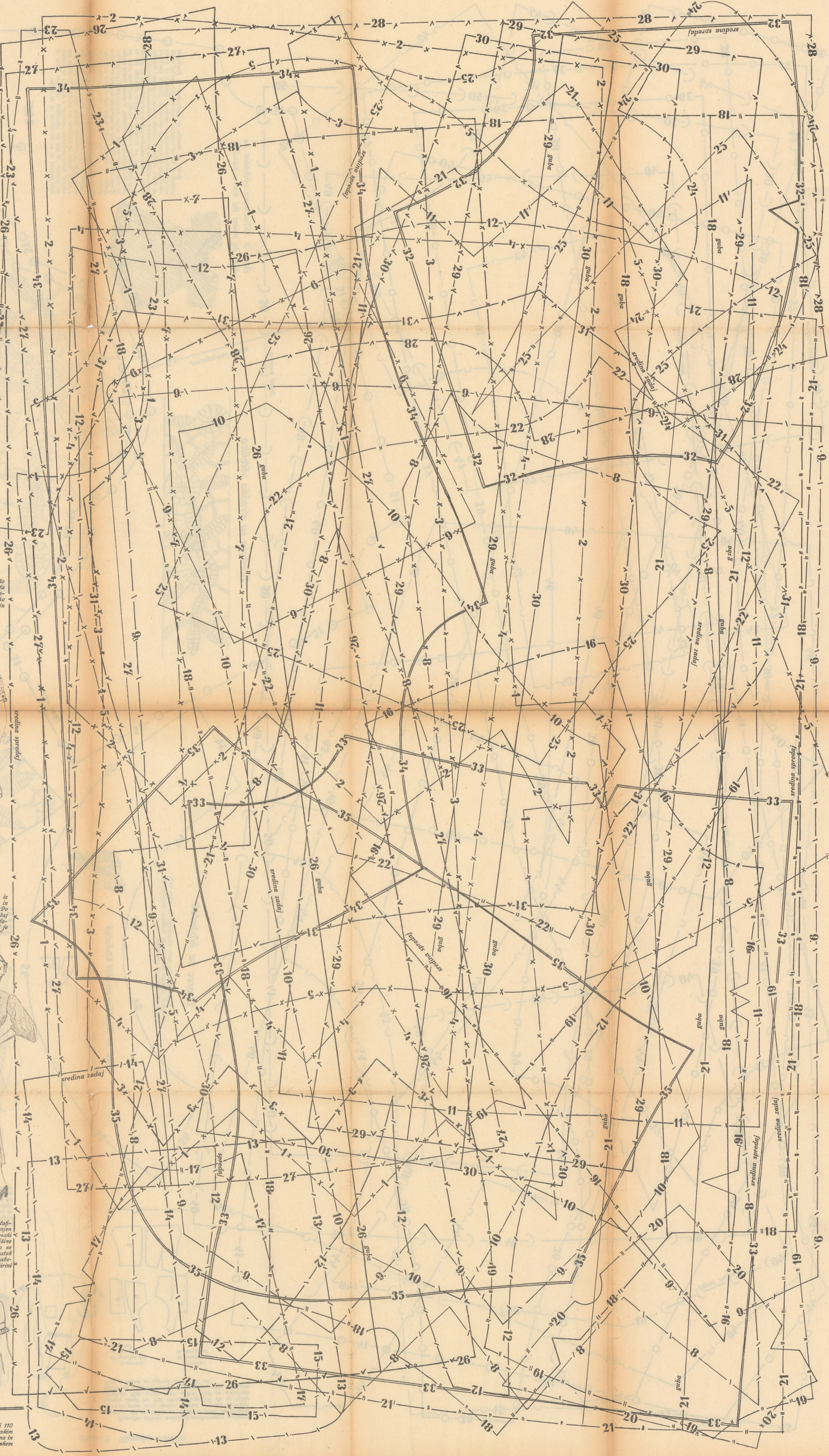
Tako obleko sestite iz enobarone suite ali lahkega volnega blaga. Sprednji del krila je dvignjen nad pas in pošil na žvotek. Na krilu je na vsaki strani sprednjega dela po ena guba, pošila do vršine blaga. Stranski rokavi segajo le do komolca. Da se obleka lahko obtece čez glavo, ima spredaj kratke razpore, ki je pokrit s cipkastim ali svilenim žabojem. Kroj za to obleko je risan po zgornji širini 98 cm.

Štev. 5 Bluza

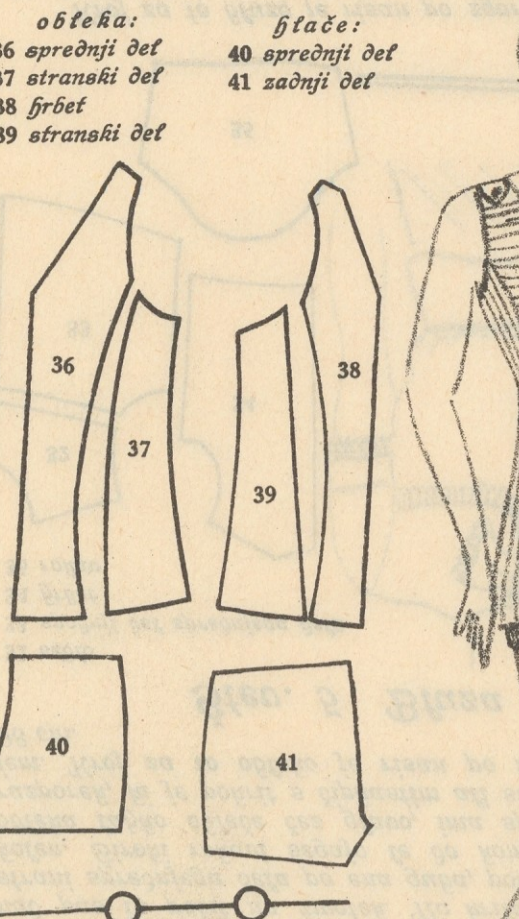
- 32 sušilo
- 33 sprednji del sprednjega dela
- 34 frček
- 35 ročnu

Kroj za to blužo je risan po zgornji širini 110 cm. Sušilo, vezanica in rokavi so obravnavani z oščinim pitšjem. Če sestite blužo, da bo o pasa priležna in podajšana pod pas, tedaj morate narediti v stranskem sivu razporek.

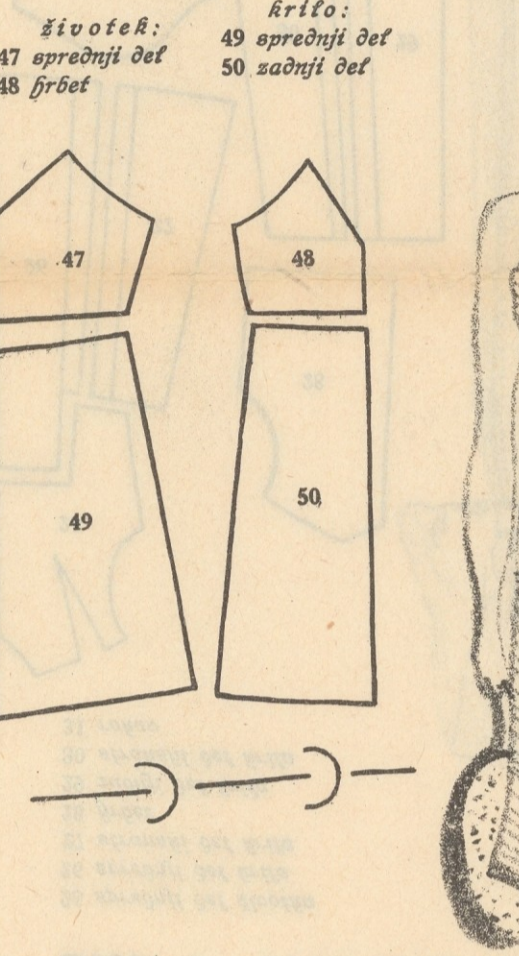

Štev. 6 Kopalna obleka

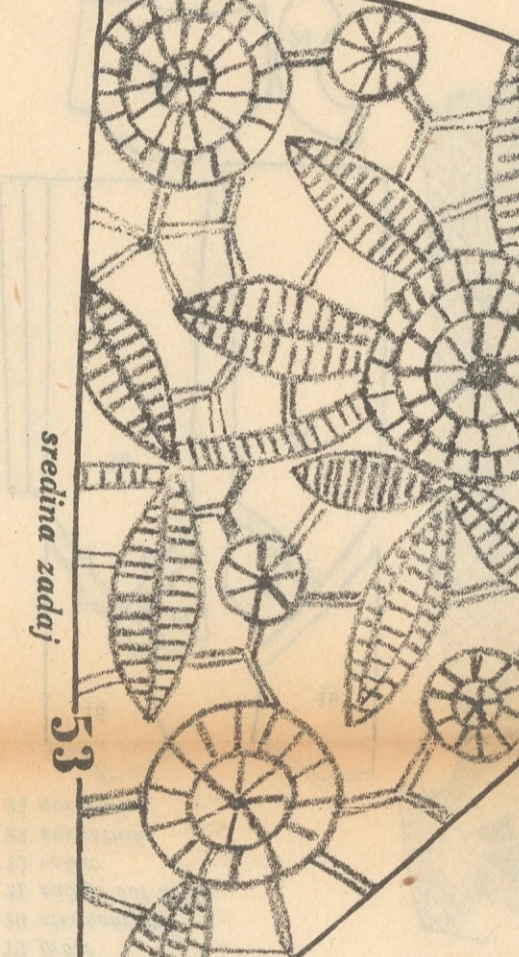
Štev. 6 Kopalna obleka, sešita iz močnega brastnega blaga. Pod tako obleko se nosijo plače, ki jih lahko sešijete iz enakega blaga kakor je obleka ali pa iz trikotja. Zaradi lepšega videza sta sprednji in zadnji del obleke krojena po dolžini, stranska dela pa po širini blaga. Plače niso na obleko prišite, marveč so same zase, v pasu združene s prožnim trakom. Kroj za to obleko je risan po zgornji širini 100 cm.

Štev. 7 Kopalna obleka

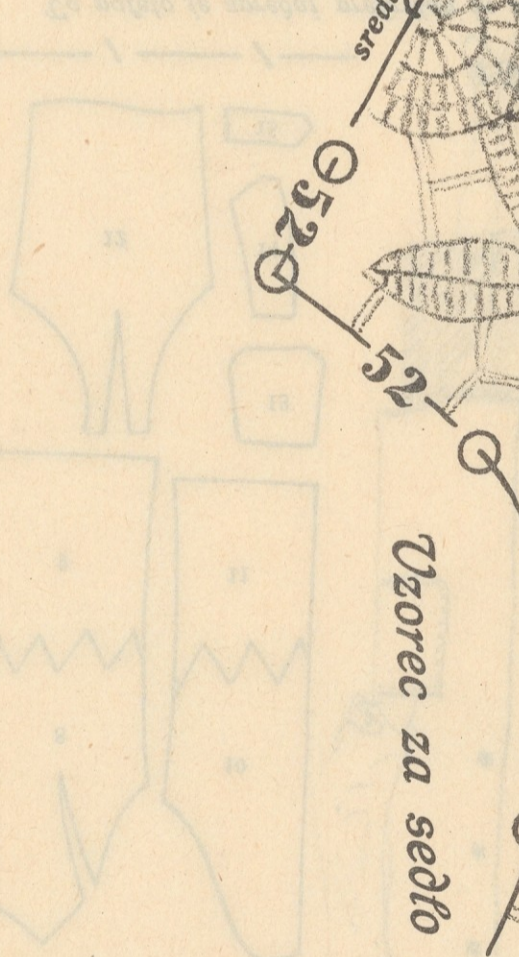
Štev. 7 Kopalna obleka, sešita iz enobarvnega močnega pralnega blaga. Plače so prišite v pasu na živetek. Ker so prav tako kakor živetek v pasu prišite, morajo imeti na vsi strani razporek, da se lahko obložijo. Tiko imate tako obložiti šofj za soščenje kakor za v uodo, tedaj si prišijete najtjo še žepa. Kroj je risan po zgornji širini 100 cm.

Štev. 8 Obleka za soščenje

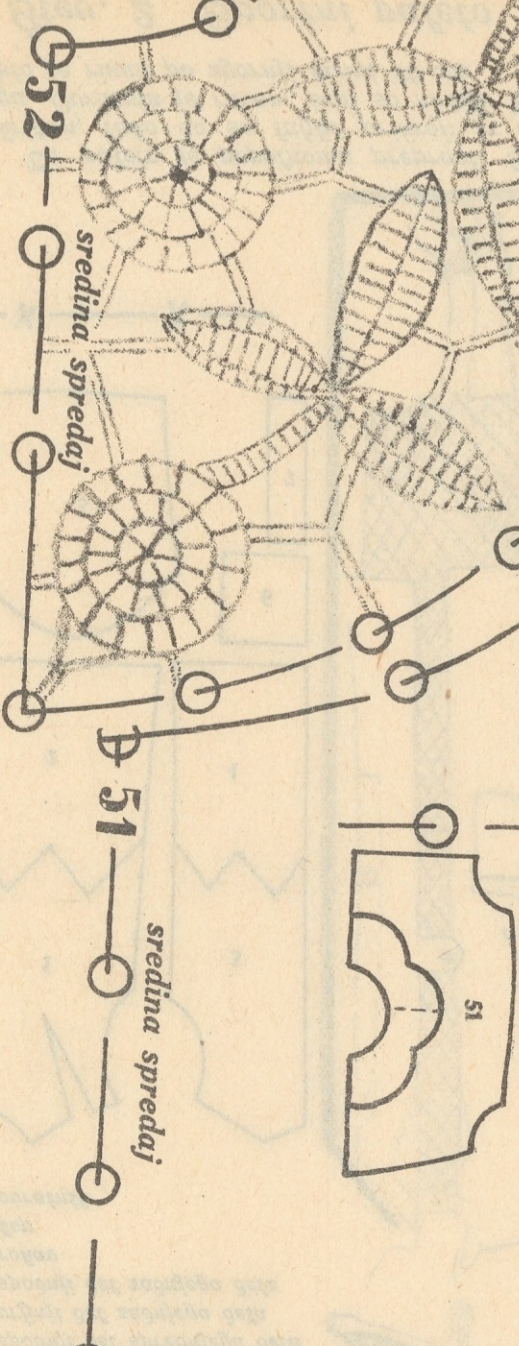

Štev. 8 Obleka za soščenje, če pa oblačete pod njo tenko bluzo, jo imate lahko za povod. Obleka za soščenje se šivajo iz gosto tkanega blaga, da se lahko obložijo kar des kapučni traku. Taramnice so široke 3 cm. Zadaj so prišite, dočim se spredaj pripenjajo z gumbo na sprednji del.

Štev. 9 Kvačkana oblekica za šest do osem let staro punčko

Štev. 9 Kvačkana oblekica za šest do osem let staro punčko

Štev. 10 Kvačkana otroški ribuček

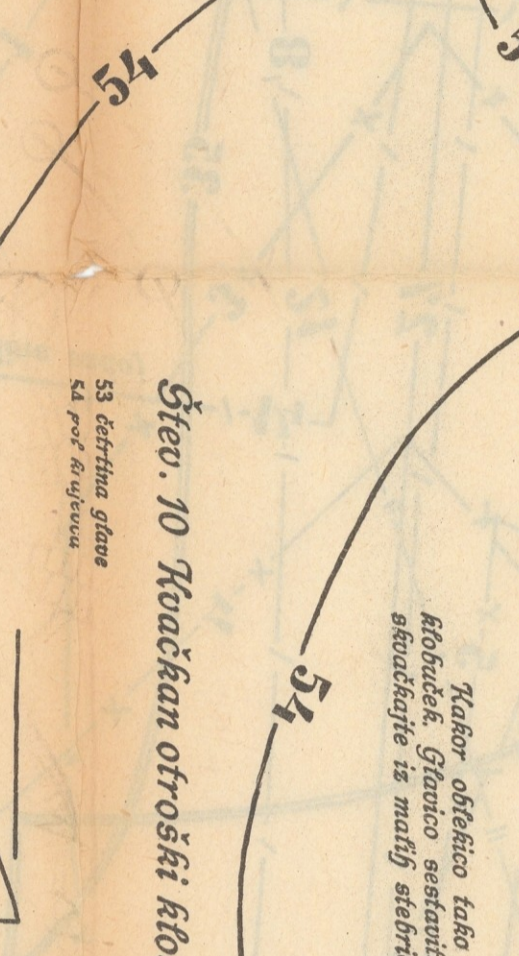
Kakor običajno tako navedenja po krajih tudi ribuček, gibanje sestane iz manjših krojev po sklopih iz mlad sestrskost.

Štev. 10 Kvačkana otroški ribuček

Štev. 10 Kvačkana otroški ribuček

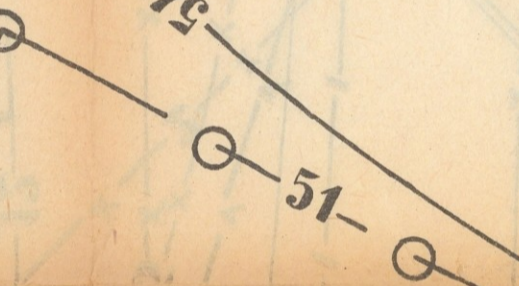
Uzorec za ribuček

Uzorec za ribuček

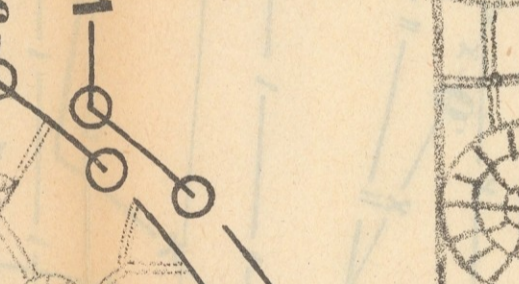
Uzorec za sedlo

Bordura za otroško oblekico

Preproščeno blago

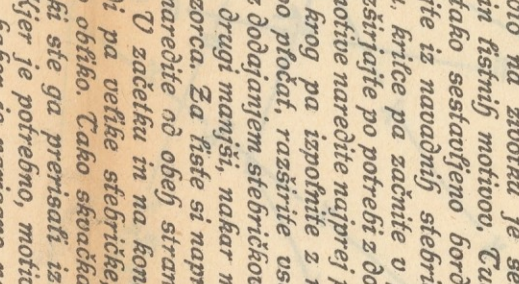
Štev. 9 Kvačkana oblekica za šest do osem let staro punčko

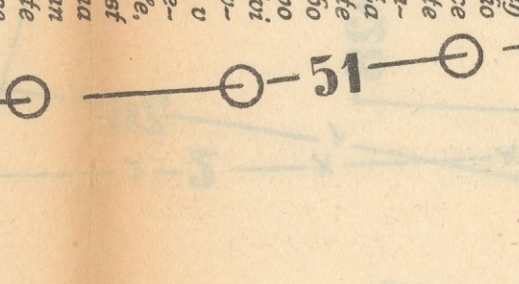
Štev. 10 Kvačkana otroški ribuček

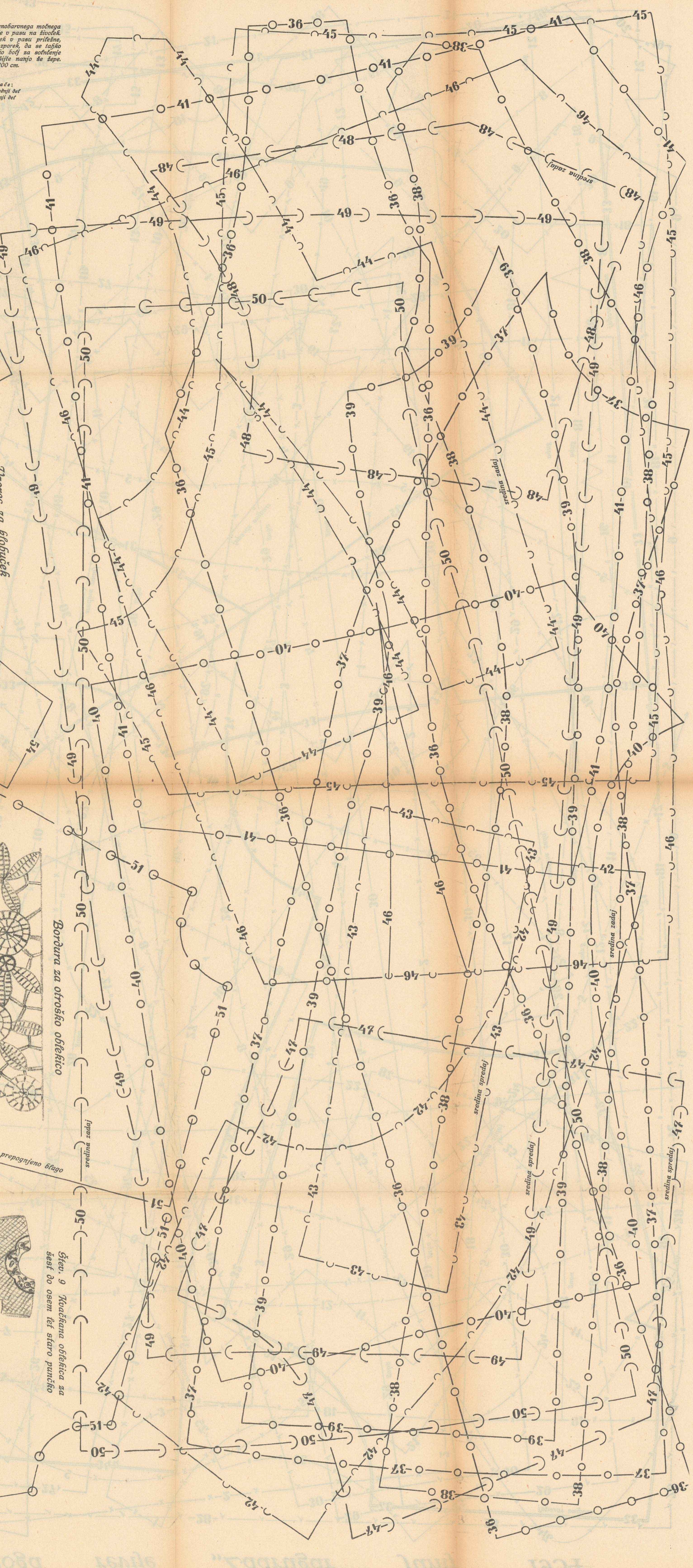
Štev. 9 Kvačkana oblekica za šest do osem let staro punčko

Štev. 10 Kvačkana otroški ribuček

Štev. 9 Kvačkana oblekica za šest do osem let staro punčko

Štev. 6 Kopalna obleka, sešita iz močnega brastnega blaga. Pod tako obleko se nosijo plače, ki jih lahko sešijete iz enakega blaga kakor je obleka ali pa iz trikotja. Zaradi lepšega videza sta sprednji in zadnji del obleke krojena po dolžini, stranska dela pa po širini blaga. Plače niso na obleko prišite, marveč so same zase, v pasu združene s prožnim trakom. Kroj za to obleko je risan po zgornji širini 100 cm.